

”Prata högre! Jag hör inte vad du säger”

– En kvalitativ studie om elevers och pedagogers upplevelser kring Södertäljes nya skolmodell

Av: Johan Mousa & Daniel Arrey Santander

Handledare: Signe Bremer

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till våra familjer som har motiverat och stöttat oss genom hela långa processen. Vi vill dessutom tillägna ett stort tack till en speciell person som funnits där och hjälpt till med korrekturläsning samt bidragit med nyttiga råd. Vi vill även tacka pedagogerna och elevernas medverkan i vår undersökning.

Tack Signe för den underbara tid vi haft under handledningstillfällena.

Sist men inte minst vill vi tacka oss själva som kämpat igenom denna uppsats då vi oavsett nedgång gjort det till en uppgång.

Johan Mousa & Daniel Arrey Santander

25 November 2013

Abstract

“Speak up! I can’t hear you”

This qualitative study is built on an investigation of a newly instated model that is used when building or renovating schools. The principles of the model are based on building schools with an open plan design where the walls are made of glass and the classrooms are not shut closed by walls, instead the classrooms are completely open except from screens that are used to indicate the ambit of the rooms. This model has been well debated and that is the reason why we chose to do this study.

The purpose of this study is to find out how students and teachers experience this model. To do this we have done interviews and observations. This study is based on the following questions:

What are the pros and cons with this model according to pupils and teachers?

How does the open environment affect the teachers’ way of working?

What are the students’ thoughts on colours, noises and brightness in this environment?

The conclusions of this study are that the main concern is the level of noise that according to the teachers have a negative impact on the students who have difficulties concentrating. The teachers mainly talked about the downsides of the model, while the students were more positive regarding the environment, although they did mention the downside of the level of noise. The students did appreciate the physical environment and referred to it as fresh and cosy.

Keywords: teacher, pupils, open plan design, physical environment, school model.

Nyckelord: Pedagoger, elever, öppen planlösning. fysisk miljö, skolmodellerna

Writer/ Författare: Johan Mousa & Daniel Arrey Santander

Mentor/Handledare: Signe Bremer

HT 2013

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.2 Syfte och frågeställningar.....	7
2. Bakgrund	7
2.1 Historik om skolornas utformning i Sverige	7
2.2 Södertälje kommun och skolmodellen	8
2.3 Brunnsängsskolan	10
2.4 Sven Staiger.....	11
2.5 Vad säger arbetsmiljöverket och skolverket skolans miljö	11
3. Teoretisk utgångspunkt	12
3.1 Maria Montessori.....	12
3.1.1 Färg	13
3.1.2 Ljud.....	14
3.1.3 Ljus	15
4. Tidigare forskning	15
4.1 Öppen planlösning.....	15
5. Metod och material.....	17
5.1 Valet av metod.....	18
5.2 Urval av informanter	18
5.3 Ostrukturerade intervjuer och semi-strukturerade intervjuer	19
5.4 Etiska riktlinjer	20
5.5 Utförandet.....	20
5.5.1 Intervju med pedagoger	21
5.5.2 Gruppintervju med elever	22
5.5.3 Utförandet av observationer.....	22
5.6 Analysmetod.....	23
6. Resultat och analys av intervjuer och observationer	24
6.1 Resultat av observationer.....	24
6.2 Hur påverkas pedagogernas arbetssätt av den öppna miljön?	27
6.2.1 Sammanställning och analys av observationer och intervjuer	31
6.3 Vilka för- och nackdelar finns i denna miljö enligt pedagoger och elever?.....	34
6.3.1 Intervju med fyra elever	37

6.3.2 Sammanställning och analys	38
6.4 Vad har eleverna för upplevelser kring färg, ljudnivå och ljus i miljön?	42
6.4.1 Färg:	42
6.4.2 Ljud:	43
6.4.3 Ljus:	43
6.4.4 Sammanställning och analys	43
7. Sammanfattning och avslutande reflektioner	47
7.1 Sammanfattning.....	47
7.2 Slutdiskussion.....	48
8. Vidare forskning.....	50
REFERENSLISTA.....	51
Bilaga 1	55
Bilaga 2	56
Bilaga 3	57
Bilaga 4	58

1. Inledning

Stora förändringar kan ske under bara ett sommarlov. Detta är något som barn och vuxna fått uppleva i Södertälje kommun. Elever och personal på Brunnsängskolan har fått uppleva en miljöförändring i skolan. Denna förändring har diskuterats och varit aktuell i flera år. Inför läsåret 2013/ 2014 skulle elever och pedagoger samverka i den nya skolmiljön som är baserad på öppen planlösning. Hur kommer detta att gå? Vad känner pedagoger och elever inför denna skolmiljö?

Denna skolmodell är en planlösning som skiljer sig från den traditionella utformningen av skolmiljön. Detta innebär att skolmodellen är utformad på ett sätt där varken dörrar eller väggar finns i klassrummet. Till dessa klassrum används avskärmare som avgränsar klassrummen. Det finns dock ett fåtal klassrum som har glasväggar och dörrar. Vi kommer att redogöra mer utförligt denna planlösning i avsnittet där vi skriver om bakgrund.

Anledningen till varför vi vill fördjupa oss inom ämnet är för att det kan finnas möjlighet att någon av oss börjar arbeta på en skola där denna nya skolmodell används. Det är därför viktigt och inte minst sagt intressant för oss att gå in djupare i ämnet. Skolmodellen är omtalad i Södertälje kommun och det har varit heta diskussioner inom politiken. Arkitekten Patrick Bjurström (2003) menar att traditionella skolbyggnader med långa korridorer och likadana klassrum uppradade efter varandra håller på att överges (Bjurström 2003 i Pia Björklid 2005:63).

Södertäljes nya skolmodell låter och ser bra ut på papper eftersom det framförs många vinster med skolmodellen, men teori stämmer inte alltid överens med praktiken (Karlsson 2012).

Detta får oss att vilja undersöka området. Vi ska därför ta reda på elevers samt lärarnas upplevelser kring den nya skolmodellen. Vi kommer att göra en undersökning på Brunnsängskolan som är uppbyggd efter Södertäljes skolmodell. Skolan är nyrenoverad och blev färdigbyggd under sommaren 2013 (Mål och budget 2010-2012). Eleverna som tidigare gått i denna skola som hade en traditionell utformning fick efter sommarlovet börja i en helt nyrenoverad skola. Hur kommer det sig att en traditionell skola renoveras och byggs om på nytt?

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet

Syftet är att undersöka elevers och pedagogers upplevelser av Södertäljes nya skolmodell som finns i nyrenoverade Brunnsängskolan.

Frågeställningar:

- Hur påverkas pedagogernas arbetssätt av den öppna miljön?
- Vilka för och nackdelar finns i denna miljö utifrån pedagoger och elever?
- Vad har eleverna för upplevelser kring färg, ljudnivå och ljus i miljön?

2. Bakgrund

Detta kapitel kommer att omfatta fem avsnitt varav de två första kommer att handla om hur skolan har utformats i Sverige och Södertälje kommun samt vad som omfattar skolmodellen. Vidare kommer en redogörelse om Brunnsängsskolans bakgrund samt den bakomliggande arkitekten som skolan grundar sig på. Avslutningsvis redogörs arbetsmiljöverkets och läroplanens syn på skolans utformning av miljö. Dessa avsnitt ska kunna ge läsaren en tillbakablick om hur det såg ut förr och hur det ser ut idag.

2.1 Historik om skolornas utformning i Sverige

Ann Skantze som är docent och universitetslektor vid pedagogiska institutionen på Stockholms Universitet skriver i sin bok ”*vad betyder skolhuset?*” (1989) hur förändringar kring skolan sett ut genom åren. Hon går tillbaka i tiden och beskriver skolorna från 1600 talet. Skantze (1989) menar att det var mellan 1600-1700 talet som de första skolorna för barn i yngre åldrar infördes. Kyrkorna och privata ansträngningar hjälpte till att grunda de första skolorna. Hon menar att det var frivilligt att gå i skolorna under den tiden (Skantze 1989: 6). Efter införandet av de första skolorna ökade införingen av flera skolor, men ett dilemma som redan fanns från början och blev alltmer större var bristen på lärare som även blev stor under 1800-talet. Växelundervisning var väldigt omtalat på den tiden. Det gick ut på att de äldre eleverna hjälpte läraren med undervisningen. Växelundervisningen skulle lösa dilemmat kring bristen på lärare. För detta byggdes stora salar med långbänkar som var placerade i mitten av rummet (Skantze 1989:6). Växelundervisningen avskaffades år 1864, i och med detta

grundades läroplanen. Detta innebar att lärarna själva skulle leda undervisningen med hjälp av de material som lärarna hade och eleverna började delas in i klasser (Skantze 1989). Med detta menar Skantze (1989) att det blev en struktur i skolan. Äldre och yngre elever behövde inte vistas i en stor sal utan det blev uppdelade. Detta är något som kan relateras till dagens skolor, då de flesta har klassrum där eleverna är indelade efter åldrar.

Skolsynen har ändrats och det var under år 1920 som skolutformningen började anpassas till barnen. Detta menar Skantze (1989) att skolan skulle bidra till en trygg miljö för barnen och få barnen att kunna relatera skolans miljö till hemmen. Skolan skulle anses som ett andra hem. Denna syn förändrades så småningom till att skolorna på 1940-talet blev mer utformade utifrån yt- och utformsmässiga aspekter för hur verksamheten skulle kunna bedrivas på mest effektiva sätt (Skantze 1989). Detta tankesätt skildrade sig från 1920-talet då barnen var centrum för skolmiljön. Skolor har förändrats väldigt mycket från införandet till nuläget. Det var under 1950-1970-talet då skolorna genomgått stora förändringar exempelvis genom införandet av måltidslokaler, natur, slöjd och hemkunskapssalar (Dranger Isfält & Ståhl 1985:5).

2.2 Södertälje kommun och skolmodellen

Skolorna i Södertälje kommun har genom åren utformats utifrån en traditionell skolmiljö, vilket har varit en syn som dominerat under en lång tid fram till år 2005. Med traditionell skolmiljö innebär det bland annat att skolans miljö är utformad med klassrum som är uppradade efter varandra och som har långa mörka korridorer (Skantze 1989, Bjurström 2003). Södertälje kommun skriver på sin hemsida att varje skola som renoveras eller byggs om ska utformas utifrån Södertäljes skolmodell (Södertälje kommun 2013). Efter uttalandet från Södertälje kommuns hemsida tog fler skolor till sig detta och skolmodellen spred sig vidare till andra skolor. Nu finns de tre skolor i Södertälje som är utformade utifrån Södertäljes skolmodell och dessa tre är Soldalaskolan, Hovsjöskolan och Brunnsängskolan.

Kommunens vision med denna skolmodell är bland annat att stimulera lusten att lära, att sätta eleverna och lärandet i centrum samt att den ska vara anpassad för alla lärstilar. Den fysiska skolutformningen ska vara öppen, luftig och inbjudande. Den ska öka tryggheten bland personal och elever genom att ha öppna ytor och glasväggar (Södertäljes skolmodell 2005). Skolan är utformad enligt skolmodellen där få väggar, dörrar och inga vanliga mörka korridorer finns. De flesta klassrum samt matsalar har inga väggar eller dörrar vilket ser ut

som det vore ett stort klassrum och matsal. Till dessa klassrum används avskärmare som avgränsar klassrummen (se bild 1). Vissa klassrum består av glasväggar och dörrar. För övrigt har skolan stora utrymmen med tillgång till grupprum omslutna av glasväggar, en mötesplats som kallas för ”torget” vilket är skolans centrala plats (se bild 2). Tanken med att lärarna ska sitta där är för att de ska vara synliga för eleverna vilket enligt skolmodellen ska bidra till en trygghetskänsla (Södertälje Kommun 2013).

(Bild 1)

(Bild 2)

Södertälje kommun skriver på sin hemsida alla vinster med modellen som är följande:

- Möten mellan människor
- Möten mellan skolämnen
- Ökad trygghet bland elever och personal
- Tillgängliga vuxna
- Mer tid med eleverna
- Nya möjligheter i undervisningen – med flexibla gruppindelningar, flexibla ytor och gränsöverskridande ämnen
- Lagarbete mellan lärarna
- Lärarna kan fokusera på de ämnen de är bäst på
- Rektor finns mitt i verksamheten och tillgänglig för eleverna (Södertälje kommun 2013).

2.3 Brunnsängsskolan

År 2010 utförde skolinspektionen en tillsyn av skolverksamheten i Södertälje kommun. Resultatet av tillsynen visade stora brister gällande kunskapsresultat och arbetet med att skapa en miljö som ska bidra till trygghet (Södertälje kommun 2011: 2). Detta ledde till att Södertälje året senare satsade mer pengar på skolor. Pengarna är till för att utveckla skolans miljö, vissa utvecklingar är genomförda, andra genomförs och vissa är det en långsiktig syn på förändring (Mål och budget 2010-2012). Detta är en grund till åtgärderna kring skolreoveringen på Brunnsängsskolan. En annan grund till reoveringen var för att ekonomin i Södertälje var drabbad av lågkonjunktur. Kommunen valde ändå att investera pengar på skolorna eftersom kommunen ansåg att det gällde barnens framtid. Investeringarna i de nybyggda skolorna samt i de skolor som omreoverades satsade kommunen på lokalerna och dess utformning (Mål och budget 2010-2012). En del av pengarna som Södertälje kommun investerade i var Brunnsängsskolan, som var en av de långsiktiga åtgärderna som kommunen planerat. Brunnsängsskolans reovering började år 2011 och avslutades till höstterminen 2013 (Byggplats Brunnsängsskolan 2012). Som tidigare nämnts har Brunnsängsskolan varit en traditionell skola med långa korridorer där eleverna har vistats i. Klassrummen bestod av väggar, fönster och en dörr som stängde ut ljudet både för de som var inne i klassrummet men även för de som var ute i korridorerna. I den gamla skolan fanns inte små grupperum som eleverna kunde vistas i. Idag kan inte lärarna sitta och koppla av i ett personalrum mellan lektionerna, utan de sitter i ”torget”.

2.4 Sven Staiger

Sven Staiger är arkitekten bakom Brunnsängskolan där han tillsammans med politiker, NCC, Telge, rektorn och personal gemensamt kommit fram till hur byggnaden ska vara utformad på bästa sätt så att alla ska vara nöjda. Den nya skolan som byggdes enligt Södertäljes skolmodell har inga vanliga klassrum och består inte av långa mörka koridorrer som skolor med traditionell planlösning har. Skolbyggnaden är öppen och består av glasväggar, tanken med detta är att skapa en ljus skolmiljö. Lokalernas utformning är uppbyggd så att pedagoger enkelt kan bedriva sina verksamheter utifrån deras behov på ett flexibelt sätt menar Staiger (Arkitekten Sven Staiger 2013). Staiger skriver på Telges hemsida att det ska vara en skola med stor öppenhet samtidigt som eleverna ska kunna vistas i rum där de kan få lugn och ro. Inga ytterskor är tillåtna inne i skolan, elever och personal kommer att gå i tofflor, eftersom Staiger (2013) vill skapa en miljö där elever och personal ska få en hemkänsla. När det kommer till färgerna som finns i skolan har Staiger (2013) tagit inspiration från naturens grönska. Färgerna består av ljusa kulörer i form av blå, gul och grönt (Arkitekten Sven Staiger 2013).

2.5 Vad säger arbetsmiljöverket och skolverket om skolans miljö

Arbetsmiljöverket (2010) skriver om vad som omfattar en fysisk miljö. Enligt Arbetsmiljöverket (2012) är en fysisk miljö hur ett klassrum, korridorer men även skolgården är utformad. Buller, ljus och ventilation ingår också i den fysiska miljön. Arbetsmiljöverket (2010) skriver vilka faktorer som bör uppfyllas för att en fysisk miljö skall vara så gynnsamt som möjligt. Belysning, ljudnivå och luftkvalitet har en påverkan hos både elever och pedagoger. Om dessa inte uppfylls på ett bra sätt kan det leda till trötthet och huvudvärk. Skolor som använt belysning i form av gamla typer av lysrör som flimrar leder oftast till huvudvärk. En annan påverkan belysningen har är att ljus som är svagt eller ljus som reflekteras mot tavlor eller bänkar kan leda till att ögonen överansträngs som leder till trötthet. Ljud som kan leda till huvudvärk eller koncentrationssvårigheter är ljud vid aktiviteter som sänder ut buller. Buller enligt Arbetsmiljöverket (2010) förknippas på flera olika sätt, det kan vara bakgrundsljud som exempelvis fläktar eller ljud som kommer från småprat eller bänklösa som smälls igen. Arbetsmiljöverket (2010) lyfter fram en lag i skolan som går ut på följande sätt då alla skolor har skyldighet att inskaffa hörselkåpor som ska komma till

användning hos de som behöver för att inte råka ut för hörselskador. Hörselkåporna kan användas vid träslöjd men även i övriga ställen i skolan (Arbetsmiljöverket 2010: 17-19).

Skolverket (2013) skriver att "utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studie ro" (Mer om...trygghet och studiero 2013: 1). Detta är något som skolmodellen tar upp. Enligt Södertälje kommuns hemsida bidrar skolmodellen till en rad vinster och en av dem är att tryggheten bland elever och lärare ska öka.

Skolans miljö ska skapa trygghet och ge eleverna en social gemenskap som skall bidra till lust och lärande. Hemmet har en stor betydelse gällande trygghet och självkänsla samtidigt som skolan också ska ha det. Skolan ska vara anpassad så att elever får tillgång till handledning. Datorer, bibliotek ska också finnas för att elever ska kunna söka och utveckla sina kunskaper (Lgr 11: 10).

3. Teoretisk utgångspunkt

I det här kapitlet kommer vi att redogöra för Maria Montessoris bakgrund samt resonemang kring den fysiska miljön. syftet med att utgå från Montessori som utgångspunkt stärker vår undersökning då hon lyfter fram den bästa inlärningsmiljön för barn. Hon utgår från att den fysiska miljön spelar en viktig roll för barnens inläring. Vi tar till oss de delar som talar för den fysiska miljön för att finna teorier kring de aspekter som Montessori tar upp.

3.1 Maria Montessori

Maria Montessori föddes 1870 och levde fram till 1952. Hon var den första italienska läkaren. Montessori arbetade på ett sjukhus med barn som var sinnessvaga. Montessori kände empati som ledde till att hon började undersöka metoder och material som skulle underlätta barnens utveckling (Hedlund 1995: 72-73). I och med detta tog hon initiativet att bedriva ett daghem i Rom och det var grunden till Montessoripedagogiken.

Montessoris strävan var att utforma skolan på ett sätt som speglar det verkliga livet. Hon lyfte fram skolmiljön från 1900-talet då hon menade att möbleringen där alla bänkar var placerade i rad mot lärarens kateder var något som hindrade barnens fria utveckling. Montessoriskolornas miljö var utformad på ett sätt som skiljer den från den traditionella miljön (Forsell 2011: 204 -

205). Marika Gedin (1995) förklarar Montessoripedagogiken som två riktlinjer. Den första är en inkludering av pedagogen och dess roll, vilket omfattar att pedagogerna ska skapa en miljö som är stimulerande och skapande för barnen. Den andra linjen hon lyfter fram är betydelsen av miljön. Detta innebär att omgivningen där barnet befinner sig i ska vara vacker, fin och strukturerad. Gedin (1995) menar att pedagogernas roll i verksamheten inte bör sticka ut genom att vara synligt aktiva utan försöka inkluderas i miljön och låta barnen ha möjlighet att vara ostörda (Gedin 1995: 34). Montessoripedagogiken lyfter fram färg, storlek och form på möbler som viktiga aspekter som kännetecknar den fysiska miljön. Skolans möbler ska anpassas utifrån elevernas behov (Hansson 1994: 27). Med detta menas att storleken på barnen spelar roll för vilka möbler som finns i verksamheten.

Ellinore Reimers–Eriksson (1995) och Kerstin Signert (2000) skriver om Montessoripedagogiken och båda lyfter fram att miljön ska vara ljus, rymlig, färgglad, hemtrevlig och stimulerande för den fysiska hälsan men även psykiska. Genom att uppfylla dessa faktorer som speglar Montessoripedagogiken menar Reimers-Eriksson (1995) och Signert (2000) att inlärningsmiljön förblir bäst anpassad för barnen. Avråder dessa faktorer i miljön bidrar det till konsekvenser hos barn i form av störande ljud som påverkar barnens inläring.

Pierre Fröberg och Maria Jansson (2006) har bedrivit forskning kring Montessoripedagogiken där de lyfter fram färgerna i en Montessoripedagogik. De menar att lokalens färger ska vara lockande (Fröberg & Jansson 2006:20).

Montessoripedagogiken tog fart under 1980-talet och bedrivs mest av engagerade föräldrar. I dagsläget kallar man Montessoriskolor för friskolor (Hedlund 1995: 81). I kommande tre avsnitt kommer vi att redogöra för tre faktorer som vi har valt att lyfta fram ur Montessoripedagogiken. Dessa faktorer är: färg, ljus och ljudnivå.

3.1.1 Färg

Psykolog- och arkitekten Karl Ryberg har specifikt inriktat sig på samspel mellan människor och färger. Han undervisar om färgpsykologi på skolor och företag. Han har skrivit en bok som heter ”*Levande färger*” (1991) där han lyfter fram olika betydelser kring färger. Ryberg (1991) konstaterar att all fysisk tillstånd fungerar gemensamt med psykiska egenskaper hos individer. Just därför menar han att färgerna har en inverkan hos individer gällande dess psykiska tillstånd. Ryberg (1991) likasom Christer Gudmunsson (1997) instämmer med

varandra gällande färgernas inverkan på individen. Ryberg (1991) talar om röda färgen som något negativt då han menar att vi individer associerar det till något dramatiskt eftersom det oftast kopplas till blod. Blå däremot är något som är tvärtemot den röda färgen då den gör att muskelresponsorierna blir långsammare. Han menar också att finmotoriken och precisionen förbättras när muskel och nervaktiviteten avtar. Anledningen till att lugn- och sömngivande egenskaper skapas med den blå färgen är för att syrebesättningen främjas samtidigt som det sänker hormonaktiviteten. Orangea och gula färgen har också en positiv inverkan hos individer (Ryberg 1991: 70-71). Orangea färgen ger en cirkulations främjande inverkan. Gula ljuset anses höja vakenhetsnivån och är mentalt stimulerande, detta rekommenderas för inredning av klassrum och bibliotek (Ryberg 1991: 71-72). En neutral färg som Ryberg (1991) lyfter fram är grönt eftersom den varken har en passiv eller aktiv inverkan på kroppen. Han menar att den är mest lämpad för att arbeta precist och målmedvetet. Den skapar emotionella förutsättningar för ett balanserat sinne samt att det är väldigt avslappnade för ögonen. Genom att ha grön färg i mörkare nyanser förbättras koncentrationen enligt Ryberg (1991: 72 & 77). Flera författare talar om färgernas betydelse i skolan. Hans Gulliksson (1992) menar att färger kan upplevas på olika sätt av olika individer eftersom färgerna är emotionellt berörande. Somliga kan uppleva viss färg ful, dyster medan andra kanske upplever samma färg vacker och glad (Gulliksson 1992: 45).

3.1.2 Ljud

Flera studier har gjorts om elevers uppfattningar kring ljud. En av studierna som gjorts av Boström och Svantesson (2007) visade ett procentuellt resultat där 40 % av eleverna menar att de helst vill ha ljud runt omkring sig i miljön och ytterligare 40 % menar att de kan anpassa sig till ljudnivåerna. Resterande 20 % vill ha en tyst miljö (Boström & Svantesson 2007 i Emanuelsson & Frisk 2007: 6). Ljud som förekommer i skolan beror på olika faktorer. Emanuelsson & Frisk (2007) menar att ljud som förekommer oftast beror på aktiviteter som sker i skolan, med detta menar de aktiviteter som teknik, träslöjd och idrott. Konsekvenserna med ljud i klassrum leder till att individer tappar fokus och kan ibland till och med leda till huvudvärk.

Ljud som finns i skolor och som kan upplevas jobbiga är till exempel ljud som kommer från ventilationssystem, fläktar och från omgivningen. Ett tips för att motverka dessa ljud skriver Arbetsmiljöverket (2010) kan vara teknisk material som absorberar ljud och bidrar till låg ljudnivå. Folkhälsoinstitutet (1999) skriver om konsekvenserna med ljud där det lyfts fram att

buller är något icke önskvärt i skolan. Lågfrekvent ljud upplevs mer störande än högfrekvent och Folkhälsoinstitutet (1999) menar att det kan skada hörselorganet som sedan leder till att individen får svårt att höra. Högt ljud i skolan kan göra det svårt för elever att höra varandra och är ett irritationsmoment då koncentrationen hos den fokuserade individen tappas beroende på vem individen är (Folkhälsoinstitutet 1999: 41).

3.1.3 Ljus

Ljus är en viktig faktor för individer som vistas i en miljö. Arbetsmiljöverket (2010) skriver att skolor som använt sig av gamla lysrör som flimrar leder oftast till huvudvärk. Naturligt solljus är viktigt till individen eftersom det underlättar psykiska eller fysiska besvär. Med naturligt solljus menar Arbetsmiljöverket (2010) ljus som kommer utifrån, det vill säga ljus som inte kommer från lampor etcetera. Arbetsmiljöverket (2010) lyfter fram faktorer som kan påverka elever på ett negativt sätt. Tavlan i klassrummet eller möbler gör så att ljuset reflekteras och försämrar synligheten vilket får eleverna att anstränga sina ögon för att se bättre. Detta kan leda till att eleverna blir trötta. Elever reagerar på olika sätt när det gäller belysningen i klassrummet. En del elever föredrar dämpad belysning medan andra föredrar starkare ljus. I linje med Arbetsmiljöverket konstaterar Gulliksson (1992) att svag belysning leder till att skuggor framhävs och uppfattas störande och resulterar att barn känner av en viss trötthet, huvudvärk och illamående (Gulliksson 1992: 49). Flimmer från lysrör kan bidra till att elever känner sig stressade som leder till dålig prestationsförmåga och trötthet (Folkhälsoinstitutet 1999: 45).

4. Tidigare forskning

För att gå till väga med sökningen kring forskning som bedrivits inom vårt område har vi sökt på flera olika databaser. Några av databaserna är, ERIC, Diva och Södertörns biblioteks sökningsbas. Det var väldigt svårt att finna tidigare forskning som gynnar vår undersökning. Vi hittade forskning kring klassrumsmiljöer som vi valt bort eftersom det inte uppfyllde den specifika miljön som är planlösning. Men vi lyckades hitta forskning som talar om den fysiska miljön i en skola med en öppen planlösning.

4.1 Öppen planlösning

Bengt- Erik Andersson (1983) har skrivit en bok som heter *Elevers skolmiljö: En översikt av forsknings och utvecklingsarbete med inriktning mot grundskolan*. I boken lyfter han fram

forskning kring planlösning i skolor som bedrivits av Rudvall (1972) på Malmös lärarhögskola. Det Andersson (1983) lyfter fram med Rudvalls forskning (1972) är de för- och nackdelar med öppen planlösning. Rudvall (1972) skriver kring de positiva effekterna med öppen planlösning. Han menar att undervisningen för eleverna är varierande. Med detta menas att undervisningen kan ske på olika platser och inte i ett och samma klassrum. Om vi drar en parallell till traditionella klassrum så har varje klassföreståndare ett klassrum med sina elever. Detta ser inte ut på samma sätt i öppen planlösning då tre klassrum är placerade bredvid varandra utan något som skildrar dessa åt. Med andra ord, är det ett stort rum med tre klassrum i. I och med att klassrummen är öppna och ligger bredvid varandra får eleverna chansen att växla mellan dessa så kallade klassrum. Detta kan enligt Rudvall (1972) leda till att intresset växer hos eleverna som i följd skapar sociala erfarenheter genom att de får träffa andra individer. Rudvall (1972) menar att flexibla gruppindelningar, vilket innebär att eleverna delas in i olika kunskapsnivåer kan leda till att samarbetet mellan eleverna främjas, elevernas eget ansvar och kreativitet utvecklas. En av två svårigheter som Rudvall (1972) tar upp är att samarbetet mellan lärarna måste ske kontinuerligt eftersom de alltid måste ta hänsyn till varandra i arbetet. Detta är på grund av klassrummets utformningen som syftar till ett arbete som ska ske på samma sätt. Lärare och elever bör inte störas av varandra i undervisningen. Den andra svårigheten som Rudvall (1972) tar upp är att pedagoger har svårt att lämna den traditionella lärarrollen vilket leder till att de relaterar tillbaka än att anpassa sig till den miljön de befinner sig i. Genom att tänka på detta sätt sker en lösning hos pedagogerna (Rudvall i Andersson 1983: 94).

Forskningen konstaterar att fler traditionella skolor kommer att ta till sig den öppna planlösningen och börja byggas som ersättning av den traditionella korridorskolan med ett klassrum per klass. Den öppna planlösningen ger möjligheten till arbetsutrymme för både större och mindre grupper. Vikväggar används som avgränsning av ett klassrum vilket ger möjligheten att skapa mindre eller större lokaler efter behov (Andersson 1983: 99).

En öppen planlösning som miljö är inte gynnande för alla individer. Elever med fysiska handikapp och välbegåvade elever gynnas i en sådan typ av miljö medan elever med sociala handikapp, invandrarelever och svagpresterande gynnas inte i en sådan miljö. Den dominerande negativa effekten som den öppna planlösningen riktar sig framförallt till elever med koncentrationssvårigheter, emotionellt störda elever och elever med beteendeproblem (Röhr 1974 i Andersson 1983: 101). Vidare beskriver Andersson (1983) responsen kring öppna planlösningar. Klagomål över ventilation, luftfuktighet och temperatur var

dominerande medan klagomål kring ljudnivån till exempel buller sällan förekom (Andersson 1983: 103).

Begreppet fysisk miljö förklaras av olika författare. Pia Björklid (2005) tolkar Skantzes (1995) resonemang kring fysisk miljö. Hon menar att vi oftast förknippar fysisk miljö till hus, rum, väggar, tak, portar med mera. Hon menar att utformning och gestaltning också är inkluderad i fysisk miljö. Med detta menar hon exempelvis möbleringen av enskilda rum (Björklid 2005: 21). Vidare skriver hon att samspelet anses vara ett dynamiskt utbyte mellan miljön och människan, där människor påverkar och att miljön påverkar människan (Björklid 2005: 33).

Den fysiska miljön sänder ut ett budskap till eleverna som förmedlar hur välkomna de känner sig i den miljön. Barnen upplever, utforskar och upptäcker en miljö med alla sina sinnen och är därför viktigt att ha faktorer som tydlighet och en variation i den fysiska miljön (Skantze 1995). Bjurström (2003) menar att traditionella skolbyggnader med långa korridorer och likadana klassrum upprådade efter varandra håller på att överges och istället kommer att ersättas med en arbetsenhet som består av studierum, lärarrum, kapprum och toaletter. Elever ska då vistas i stora arbetsrum där 80-90 elever ska vara tillsammans med 8-9 lärare. Glasade dörrar och väggar kommer att bidra till genomskinlighet och öppenhet som tydliggör en övervakning bland personal och elever. Vikväggar och block ska bidra till flexibilitet genom att kunna avgränsa och öppna upp klassrum på ett simpelt sätt. Bjurström (2003) lyfter fram olika sidor med den öppna planlösningen. Han menar att det inte är roligt att sitta instängd i ett traditionellt klassrum samtidigt som det kan vara svårt att koncentrera sig när intryck från andra elever samt lärare kommer från andra sidan av klassrummet, vilket kan ske mer oftare i en miljö med öppen planlösning. Han ser dessutom på en sådan miljö med varningssignaler eftersom han menar att de genomskinliga väggarna och dörrarna enbart fungerar med välartade medelklassbarn.

5. Metod och material

I detta kapitel kommer vi lyfta fram vilket metodisk tillvägagångsätt vi har använt oss av i vår undersökning. Vi har använt oss av följande författare: Alan Bryman (2001), Staffan Stukát (2011) och Jan Trost (2010) för att stärka valet av metoder.

5.1 Valet av metod

Eftersom vi ska göra en undersökning där vi ska ta reda på elevers samt pedagogers upplevelser är det utmärkt att använda de kvalitativa metoderna. De kvalitativa metoderna förknippas enligt Stukat (2011) med intervjuer där du försöker beskriva och förstå den enskilda responsen vilket är det motsatta till kvantitativa då du försöker generalisera, förklara och förutsäga (Stukat 2011: 35-36). Vid tidigt skede av undersökningen planerades intervjumetoden. Detta är enligt Stukat (2011) väldigt vanligt. Att välja metoder varierar från undersökningens syfte och problem. Samma metod kan inte användas på alla undersökningar därför är det viktigt att fundera på vilken metod som passar just din undersökning (Stukat 2011: 41). Detta fick oss att reflektera över vilken metod vi ska utgå från och eftersom vi ska ta reda på elevers samt pedagogers upplevelser var intervju den bästa metoden för oss.

Vi har även använt oss av observationer. Stukat (2011) beskriver att observationer är lämpligt att använda om du vill ta reda på vad människor gör och inte vad de säger (Stukat 2011: 55). På så sätt så blir det en komplettering till vad informanterna sagt via exempelvis en intervju. Genom att vi söker elever och pedagogers upplevelser kring den nya skolmodellen så känner vi att observationerna blir en komplettering till våra intervjuer. Stukat (2011) nämner flera utgångspunkter när det gäller observation. Den vi har valt att utgå ifrån är hårt strukturerade metodiken. Anledningen till att vi valde den metodiken var för att vi inte ville påverka undervisningsmomentet då vi icke var deltagande observatörer.

Genom att observera utifrån hårt strukturerad metodiken relaterar vi till Stukat (2011) som beskriver denna metod. Han menar att individen observerar olika händelser utan att påverka och störa och därmed vara avaktande. Det du observerar noterar du i en sorts dagbok det vill säga vilka händelser man sett. Ett resultat av observation är lättbegripligt och konkret vilket gör en bra grund för resonemang och tolkning. Stukat (2011: 55-56) nämner en nackdel med observation, han menar att genom observation studeras det yttre hos individen där känslor och tankar uteblir därför har vi valt allt komplettera med intervjuer för att inte utelämna vad pedagoger känner och tänker.

5.2 Urval av informanter

Vi kommer inte att kunna få med alla elevers och pedagogers upplevelser på grund av att vi inte har den tiden och har därför gjort ett urval på fem pedagoger och fyra elever. Vi har valt att intervjua fem pedagoger som tidigare arbetat på en traditionell skola eftersom vi vill att

informerarna ska kunna relatera till en annan miljö och dra paralleller. Fyra av fem pedagoger har sin undervisning i öppna klassrum där det inte finns väggar eller dörrar som särskiljer klassrummen. Den femte pedagogen har sin undervisning i ett klassrum som består av glasväggar samt en dörr. När vi valde samtliga pedagoger antog vi att alla arbetade i klassrum som var öppna men fick i efterhand reda på att den femte undervisade i ett stängt klassrum. Vi valde då dessa pedagoger för att de var först villiga att ställa upp samt positivt inställda inför undersökningen. Pedagogernas åldrar varierar mellan 25 – 50 år. Eleverna och pedagogerna som vi intervjuat har tidigare gått på gamla Brunnsängskolan eller en annan traditionell skola. Åldrarna på eleverna varierade mellan 12- 13 år.

5.3 Ostrukturerade intervjuer och semi-strukturerade intervjuer

Inom kvalitativa intervjuer har vi valt att utgå från semi-strukturerade intervjuer eftersom det är mest passande då vi vill ta reda på pedagogers samt elevers åsikter och tankar kring skolmiljön. Genom att utgå från en semi-strukturerad intervju ger vi informanterna chansen att reflektera över tankarna och åsikterna. Vi utgick från vår skrivna intervjuguide men under intervjun så varierade frågornas följd utifrån informantens respons som fick intervjun att kännas som ett vanligt samtal med inflikningar av följdfrågor. Bryman (2001) beskriver semistrukturerad som en utgångspunkt gällande intervjuer. Han menar att den innebär att intervjuaren följer en intervjuguide som omfattar alla frågor som ska ställas under intervjun. Frågorna behöver inte följas i den struktur som de är skrivna i utan anpassas utifrån situationen. Följdfrågor som dyker upp under intervjun kan också ställas till informanten i en semi-strukturerad intervju (Bryman 2001: 31). Några exempel på följdfrågor är: Kan du berätta mer? Kan du utveckla? (Stukát 2011: 44).

Det finns många utgångspunkter kring hur man kan genomföra en intervju. Stukát (2011) i linje med Bryman (2001) lyfter fram en utgångspunkt som är ostrukturerad intervju. Detta innebär att intervjuaren har ett vanligt samtal med informanten, med detta menar författarna att intervjuaren använder sig av en stödtext för att genomföra intervjun. Intervjun kan utformas på ett sådant sätt där enbart en fråga ställs och besvaras fritt av informanten (Bryman, 2001: 301 & Stukát 2011: 44). Anledningen till att vi inte använde oss av ostrukturerade intervjuer var för att det skulle begränsa samtalet då samtalet inte kan överlappas med en annan fråga och tappar känslan av ett vanligt samtal.

5.4 Etiska riktlinjer

Det finns fyra forsknings etiska principer som vi har utgått ifrån till vår undersökning, dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet: Vi har förklarat undersökningens syfte samt att det är frivillig medverkan och kan avbrytas när som helst. Vi har även förklarat vilken roll personen i fråga har i denna undersökning.

Samtyckeskravet: Vi har frågat pedagogerna om de ville ställa upp som informanter. Vi har även informerat kring användandet av inspelning och fått ett godkännande som användning. Inför intervjuerna med eleverna har vi frågat deras handledare och fått ett godkännande på att vi kan genomföra intervjuerna med målsmans godkännande. Detta skulle dock ske utan inspelning då vi inte fått godkännande för det.

Konfidentialitetskravet: Innebär att vi avidentifierat personerna genom att använda fingerade namn samt att materialet är oåtkomliga för obehöriga.

Nyttjandekravet: Vi har informerat och förklarat att materialet endast kommer användas i forskningssyfte och inget annat.

5.5 Utförandet

Vi kontaktade Brunnsängskolan via mejl. Vi skickade ett mejl till biträdande rektorn där vi förklarade att vi ville göra en undersökning och komma i kontakt med skolan. Vi blev hänvisade till huvudrektorn och därmed hörde vi av oss med ett nytt mejl som blev besvarat med positiv respons. I och med detta kom vi överens om en tid för ett möte med rektorn. Under träffen med rektorn satte vi oss i ett grupprum där vi diskuterade uppsatsens syfte och att vi ville ha kontaktpersoner för att kunna genomföra intervjuer och observationer. Vidare så fick vi en rundvisning tillsammans med rektorn där vi tog chansen att observera den fysiska miljön. Vi frågade rektorn om detta fick användas som observations material till vår forskning och rektorn beviljade det. Under rundturen fick vi tag på fem vuxna villiga informanter.

Till genomförandet av intervjuerna tänkte vi på det som Stukát (2011) lyfter fram kring miljön, anonymisering etcetera. Han nämner miljön som en viktig aspekt och menar att den ska vara så ostörd som det går och upplevas trygg för båda parterna. Stukát (2011) menar att intervjuaren ska möta och genomföra intervjun på informantens hemmaplan, med detta menar han att det ska ske där informanten vill. Det kan ske i bostaden, skolan eller arbetsplatsen.

Anledningen till att intervjuaren ska anpassa sig till informantens hemmaplan är för att få denne att känna sig ohotad och lugn (Stukát 2010: 45).

Våra intervjuer genomfördes i skolan, alla under arbetstid. Trost (2010) skriver att utföra intervju på informantens arbetsplats kan vara ett problem då under då intervjun kan störas av informantens kollegor eller telefonsamtal (Trost 2010: 64). Fast än det Trost (2010) lyfte fram så har vi ändå valt att genomföra intervjuerna på informanternas arbetsplats eftersom det var deras önskemål. Vi finner även att detta kan skapa lugn och få informanterna att känna sig ohotade som Stukát (2010) lyfter fram vilket överväger det Trost (2010) säger. Vår enda chans för att genomföra intervjuerna var på skolan då informanterna ville det.

5.5.1 Intervju med pedagoger

När vi kontaktade informanterna både muntligt i skolan och via mejl så lyfte vi fram det Stukát (2011) skriver om miljön. Vi sa att vi anpassar oss utifrån deras behov men att de bör tänka på valet av miljön för att göra intervjun så bra som möjligt. Med detta menar vi att informanten ska känna sig trygg och bör ta hänsyn till inspelningen samt att det behöver ske i en ostörd plats. Vid kontakten lyfte vi även fram konfidentialitetskravet som något självklart om de själva ville det och gav de möjligheten att välja ett fingerat namn.

Våra informanter var oense kring en specifik miljö där intervjun skulle ske. Fyra informanter valde att genomföra intervjun i ett grupprum som var ljudisolerat och den femte informanten valde ett klassrum som var öppet. Innan vi började intervjun frågade vi om vi fick spela in intervjun. Anledningen till att vi ville spela in är för att vi inte ville misstolka det som sägs samt att vi inte vill missa något som informanten berättar. De fyra intervjuerna som skedde på de ljudisolerade grupprummen med glasväggar fungerade utmärkt. Vi kände inte att vi blev direkt störda fastän elever stod utanför och tittade in. Under den femte intervjun i den öppna klassrumsmiljön kände vi att vi stördes av omgivningen ett flertal gånger något som vi även kunde höra från inspelningen.

Efter intervjuerna påbörjade vi den långa processen med transkribering. Transkriberingen skrevs ordagrant med pauser, skratt och tvekanden. Vi har valt att utgå från Stukát's (2010) resonemang där han menar att bandspelarens betydelse för transkriberingen är viktig då den kan skrivas i helhet med pauser, skratt och tvekanden inkluderande (Stukát, 2010). Intervjun genomfördes av oss två enskilt med pedagogen. Anledningen till att vi var två var för att den

ena genomförde intervjun och den andre reflekterade över nya följdfrågor som kunde tilläggas samt observerade kroppsspråket hos informanten. Vi växlade genomförandet av intervjuerna mellan oss.

5.5.2 Gruppintervju med elever

Gruppintervjun utfördes efter alla intervjuer med pedagogerna. Vi tog lärdom av de tidigare intervjuerna med pedagogerna vilket fick oss att inte vilja genomföra gruppintervjun på öppen plats eftersom vi stördes av ljudet runt omkring. Därför valde vi att utföra gruppintervjun i ett ljudisolerat grupprum. Det passade oss då våra behov tillfredsställdes samt elevernas då de själva ville bli intervjuade i det rummet. Trost (2010) finner nackdelar med gruppintervju, han menar att tystlåtna individer kan bli osynliga och inte komma till tals av de individer som utmärker sig och tar mer plats. Detta var något vi var medvetna om och instämmer överens med men trots detta kände vi att gruppintervju skulle vara mest gynnsamt. Anledningen till detta är för att vi diskuterade med elevernas klassföreståndare och kom fram till att det är bäst eftersom vi inte har fått chansen att skapa en relation med eleverna. Därmed skulle det inte kännas avslappnat för både oss och eleverna att göra enskild intervju.

Gällande ljudinspelningen under intervjun med eleverna fick vi inte tillåtelse av elevernas föräldrar. De hade däremot inga problem med att vi intervjuade deras barn. Eftersom vi inte kunde använda oss av ljudinspelning förde vi anteckningar under intervjun trots att Bryman (2001: 310) skriver att det inte blir så detaljrikt gentemot inspelning. Vi hade inget annat val än det men fick ut, enligt oss, tillräckligt mycket material och upplevelser av eleverna som har gynnat vår undersökning. Under gruppintervjun var vi båda delaktiga i att tala och anteckna eftersom vi ansåg att vi kunde komplettera varandra. Ifall någon av oss missade att anteckna något så kanske den andra fick med det i sina anteckningar.

5.5.3 Utförandet av observationer

Redan under första rundturen i skolan påbörjade vi vår observation kring hur skolans fysiska utformning såg ut. Detta var ett av flera observationstillfällen. Det var under rundturen som vi kontaktade fem pedagoger mellan årskurserna 4-6 som undervisade i en miljö med öppen planlösning och undrade om vi kunde få observera en av deras lektioner. Till respons var fyra

villiga att ställa upp så länge vi inte störde undervisningen och var diskreta med observationerna.

Till våra observationer utgick vi utifrån Stukat (2011) hårt strukturerande observation genom att hålla oss på distans där vi observerade olika faktorer kring miljön utan att störa eller ingripa undervisningsmoment. Första observationen utfördes i klassrummet där vi satt längst bak och observerade. Vi upplevde att vår närvaro inte var störande för eleverna och pedagogerna så vi gjorde likadant under andra observationen. Denna observation blev däremot enligt oss inte lyckad då vi såg att fokus hos eleverna vändes mot oss ett flertal tillfällen under lektionen som ledde till att eleverna blev ofokuserade. Vi tog lärdom av den andra observationen och valde därför att under resterande observationer sätta oss utanför klassrummet och observera planlösningens konsekvenser på undervisningen. Trots att vi satt utanför klassrummet kunde vi ha en överblick på eleverna, pedagogerna och klassrummet eftersom det inte finns väggar. Vi antecknade och noterade händelserna på plats i våra anteckningsblock. Vårt minne är som fräschast just under den tidpunkten som händelsen sker och det är därför väldigt bra att kunna notera på en gång.

5.6 Analyismetod

Efter att alla våra intervjuer hade genomförts påbörjade vi transkriberingen av dessa. Detta är enligt Stukat (2011) en tidskrävande process som även brukar bli många sidor beroende på hur långa intervjuerna är. Stukat (2011) lyfter fram Trosts (2004) uppskattning av transkribering. Tio intervjuer vardera en timma resulterar 200-300 sidor enligt Trost (i Stukat 2011: 45). Ett sådant material är bra då vi ska citera det informanterna sagt till vår resultatdel. Just därför har vi valt att transkribera på ett punktligt sätt där varje ord även om det är talspråk skrivits ner. Vi lärde oss väldigt mycket av våra intervjuer eftersom vi är oerfarna. Under våra första intervjuer sa vi mycket ”mm”, ”ja”, ”exakt” när informanten talade vilket är något som vi upplevde var störande under transkriberingen eftersom vi hade svårt ibland att höra vissa ord som informanten sa. Detta tänkte vi på inför de andra intervjuerna vi genomförde och valde att nicka istället för att uttala sig med korta ord.

Stukat (2011) nämner några rehabiliteringsbrister där han menar att feltolkningar av frågor hos den bedömda, som i det här fallet är informanten eller bedömaren, vi själva, har en påverkan på

reabiliten eller feltolkning av frågor. Vid användning av kvalitativa metoder kan det förekomma reabilitetsbrister inom intervjumetoden (Stukát 2011: 132).

Vårt användande av intervjumetoden har hög reabilitet gällande pedagogerna detta eftersom vi använt oss av inspelning. Genom att vi använt oss av inspelning ökar reabiliteten då risken för misstolkningar är minimal. För att motverka misstolkningar kan vi spola tillbaka inspelningen och lyssna om flera gånger exakt det de sagt. Eftersom intervjufrågorna besvaras på det sätt vi eftersträvat visas reabiliteten vara hög då frågorna inte har missuppfattats. Gällande gruppintervjun med eleverna fick vi inte godkännande av föräldrarna för inspelning, detta kan möjligen ha minskat reabiliteten. Svaren från eleverna kunde misstolkas av oss och vi kunde inte tillförlita oss på en inspelad intervju. För att motverka reabiliteten en aning medverkade vi båda under intervjun, detta ökade reabiliteten en aning men risken för att båda ska ha misstolkat är fortfarande aktuell. Tolkningar av frågorna från eleverna ansågs enligt oss ha hög reabilitet då frågorna till mesta dels uppfattats på ett korrekt sätt.

6. Resultat och analys av intervjuer och observationer

I det här kapitlet kommer vi att redogöra för resultatet samt analys av observationer och intervjuerna. Inledningsvis kommer alla observationerna att presenteras i ett eget avsnitt. Därefter följer resultat av intervjuerna. Här har vi använt frågeställningarna som rubriker och resultatet från varje informant redovisas under frågeställningarna som följs av en sammanställning och analys. Till varje analys av intervjuer kommer vi även att analysera observationerna. Anledningen till varför vi har valt att göra på det här sättet är för att tydligt visa en koppling mellan observationerna, intervjuerna samt teorin.

6.1 Resultat av observationer

I detta avsnitt redogör vi för olika iakttagelser som vi gjort utifrån fyra olika observationer. Vi kommer enbart lyfta fram det väsentliga i observationerna och utelämna det som inte kopplas till syftet. Samtliga observationer har sammanfattats i en löpande text.

Vi har varit på besök i Brunnsängsskolan ett flertal gånger där vi har observerat vid fyra specifika tillfällen. Vid våra observationer lade vi fokus på vilka för- och nackdelar det kan

finnas i en miljö som är öppen. Vi lade även fokus på hur den fysiska utformningen ser ut. Redan vid entrén kände vi en välkomnande miljö där allt är genomskinligt och väldigt luftigt då byggnaden var väldigt stor. Vid ingången finns det en tydlig skogräns där eleverna har tillgång till skohyllor. Utomhusskor ska ersättas av inomhus skor eller tofflor när man kommer in i skolbyggnaden. Detta gav oss en känsla av hemtrevlighet då inga utomhusskor fick användas. När vi steg in i skolan kände vi direkt hur fräscht och luftigt och ljust det var. Mycket av ljuset kommer från solljus och tillsammans med färgerna skapas en trevlig atmosfär. Byggnaden var enorm med stora väggar som var färgade i ljusa kulörer. Skolan har använt sig av färgerna, blå, grön och gul och detta fick oss att känna ett lugn inom oss. Den gröna färgen gav oss känslan av sommar och speciellt med den blåa och gula färgen som var omslutna till den. Vid ingången av skolan satt pedagoger framför entrén och fikade. Denna plats kallas för ”torget” nämnde en pedagog för oss och ska vara en mötesplats för både pedagoger och elever att vistas i. Ljudnivån enligt oss uppfattas väldigt högt då ljudet far omkring från alla möjliga håll. Skolan har tre olika matsalar och vid den tidpunkten som vi anlände var det lunch för förskolebarnen som förde med sig massa ljud. Det fick oss att tänka på hur de andra eleverna som har lektioner under samma tidpunkt klarar av ljudnivån. Byggnaden var väldigt ljus av sig då glasväggarna och fönster på byggnaden medförde mycket solljus som kom utifrån. Detta gav oss en naturlig känsla.

Första observationen ägde rum i ett klassrum som har glasväggar och en dörr. Vi valde att sitta längst bak i klassrummet och observera. Solen sken starkt den dagen och solljuset lyste över hela klassrummet. Vid vissa tillfällen upplevde vi att ljuset var för starkt och vi försökte undvika att titta in i solljuset. Detta verkade dock inte vara något stort problem för eleverna, då ingen verkade bry sig. Det var varken någon elev som sade någonting kring ljuset eller visade någon kroppslig reaktion som exempelvis, täcka sig för ögonen eller liknande. Detta var en svensk lektion där pedagogen inledde med en genomgång. Allting gick bra de första tjugo minuterna tills någonting började hända utanför klassrummet. Det var ett flertal elever som passerade förbi. Enligt våra iakttagelser kan vi se att eleverna som satt i klassrummet såg sina kompisar gå förbi eftersom de tittade åt deras håll och log. De elever som befann sig utanför klassrummet tittade in och vinkade. Några andra stannade till, tittade in och gjorde grimaser som gjorde att många av eleverna i klassrummet inte kunde hålla sig för skratt. Pedagogen verkade väldigt frustrerad och försökte dra till sig elevernas uppmärksamhet

genom att höja rösten lite. När eleverna utanför klassrummet hade gått sin väg fortsatte lektionen utan några problem.

Efter några dagar återvände vi för att observera en annan lektion. Denna observation skedde däremot i ett klassrum som är öppen planlösning. Eftersom det gick så bra sist valde vi även att sitta i ett hörn längst bak i klassrummet. Det var under en matematiklektion där större delen av lektionen bestod av enskilt arbete. När vi satt i klassrummet kunde vi höra andra pedagogers röster, det var nästan jobbigt för oss att fokusera på vad pedagogen berättade för eleverna eftersom vi hörde annat ljud i bakgrunden. När det blev tyst i klassrummet då eleverna skulle sitta och göra sina arbetsuppgifter lade vi märke till att ljudet blev mer tydligt. Vi kunde lägga märke till att flera av eleverna reagerade på detta och de flesta bad klassföreståndaren om hörselkåpor. Dessvärre fanns det inte hörselkåpor så att det räckte till alla elever. Detta ledde till att flera av eleverna ägnade mer tid åt att störa sig mer på ljudet än att arbeta. Många av dem hade sina blickar på annat än i böckerna. Situationen visade sig vara väldigt problematiskt trots att vissa av eleverna fått hörselkåpor. Klassen bredvid hade filmvisning, detta var också något som störde vissa elever. En elev satt och lyssnade och försökte gissa vilken film det var som klassen bredvid tittade på. Pedagogen försökte i det här fallet få eleven att fokusera på sin uppgift istället men då bad eleven om pedagogen kunde få de att sänka ljudet på filmvisningen eftersom han upplevde det störande och hade svårt att fokusera på uppgiften.

Efter att vi hade suttit ett tag under lektionen märkte vi att flera elever blev distraherade av att vi satt där vilket visades genom att de tittade åt vårt håll väldigt ofta även när pedagogen försökte leda en genomgång. Eftersom vi upplevde det problematiskt för både studien och pedagogen tog vi åtgärden att istället befinna oss utanför klassrummet där vi kände att vi kunde observera utan att störa eleverna.

Vid ett annat tillfälle observerade vi en annan pedagog. Under lektionen var hon tvungen att gå iväg med flickorna för en inspektion hos skolsystemen. Hon hade tillit för pojkarna i klassen och lämnade de utan tillsyn, hon sysselsatte de med tystläsning. Efter knappt tre minuter började pratet mellan pojkarna och pedagogen som hade sin lektion bredvid märkte att hennes elever stördes under tiden som hennes elever också hade tyst läsning. Detta gjorde att denna pedagog tog saken i egna händer och gav sig in i klassrummet för att tysta ner pojkarna.

Vid ett tillfälle då vi observerade en lektion innan lunchtid kände vi doften av mat som kom från matsalen som befann sig cirka 50 meter från klassrummet. Så fort doften spred sig började eleverna att prata med varandra om vad de trodde att det skulle bli för mat. Vidare under samma lektion skedde en händelse där en elev fick syn på en pedagog som gick med popcorn i handen. Detta fick honom att skrika ut i klassrummet att någon åt popcorn vilket ledde till att väldigt många i klassen vände sig mot eleven och började fråga vem det var.

6.2 Hur påverkas pedagogernas arbetssätt av den öppna miljön?

I det här avsnittet kommer vi att lyfta fram resultatet av våra intervjuer. Resultaten av varje intervju har sammanfattats men vi har även tagit med vissa delar av transkriberingarna för att stärka det som redovisas i resultatet. Den första frågeställningen som redovisas nedan appliceras enbart med pedagoger. I nästföljande frågeställningar tillkommer eleverna i redovisning av svar. Den sista frågeställningen besvaras endast av elever.

Då vi har använt fingerade namn har vi framställt en tabell där pedagogernas fingerade namn står samt hur länge de har varit verksamma i yrket. Marie var den första pedagogen som blev intervjuad. Därefter följer samma ordning som tabellen nedan visar.

Fingerade namn	Arbetserfarenhet
Marie	Cirka 2 år
Alice	Cirka 20 år
Mandarin	Cirka 35 år
Rita	Cirka 2 år
Kerstin	Cirka 4 år

(Tabell 1)

Marie:

Marie beskriver denna typ av miljö lite problematisk då hon menar att hon som pedagog inte får tillräckligt med svängrum som hon fick innan skolan renoverades. Fokus i hennes klassrum får läggas på andra klasser då hon måste ta hänsyn till att inte göra ljud för då stör hon de andra och på så sätt försvinner spontaniteten.

[...] å förra året när vi var inom fyra väggar och en dörr då störde vi ingen, då var det bara vi. [...] asså mestadels upplever flest nackdelar för jag kan ju inte undervisa på det sättet såsom mina elever behöver och som jag tror tycker fungerar bra.

Vidare under intervjun ger hon ett exempel på hur hennes spontanitet begränsas som när hon vill använda projektorn eller filmvisning. Hon kan inte använda den för då störs de andra klasserna. Marie anser att flexibilitet inte finns i klassrummet eftersom hon känner att hon inte kan planera och göra det hon vill utan måste följa ett strikt schema som i stort sätt gäller för alla lärarna som är i samma avdelning eftersom de måste jobba ihop. Hennes undervisningsmoment störs av flera faktorer bland annat ljud som kommer från andra klassrum. Ett exempel som hon nämnde var när hon hade tystläsning:

[...]det har ju hänt flera gånger när den andra klassen haft teaterövningar helt plötsligt och alla barnen skrattar, tjojar och skriker då vi skulle ha tystläsning då gick inte det, så vi måste samordna varandra hela tiden. Amen vad gör du just den timmen, aa men vad bra då kan jag göra de.

Här påpekar hon just att ljudet från andra klassen kan störa hennes undervisning och att det krävs mycket samarbete mellan pedagogerna då de måste veta vad de tänker göra varje timme under dygnet. Vidare under intervjun lyfter hon fram en sak som har bra påverkan i hennes undervisning som är att det kan vara klassöverskridande i den meningen att lärarna kan gå in i varandras klassrum när som helst ifall de skulle behöva varandras hjälp.

Alice:

Om jag tänker på min egen undervisning som avviker är att jag är rädd för att göra mycket ljud, att jag stör andras arbetsro för jag vet inte om det finns den tiden att planera med kollegor. När ska du göra det här, när kommer du att vara pricktyst, när måste ni ha arbetsro med full fokus, när är det okej att jag låter [...]

Alice lyfter fram ett dilemma kring en rädsla som hon bär på. Rädslan av att göra ljud ifrån sig som är störande. Hon menar även att hennes spontanitet försvinner på grund av att hon tänker på omgivningen. Ett exempel på när hennes spontanitet försvinner är när en elev

kommer upp med en spontan fråga om var landet Guatemala ligger. Då känner hon att hon inte kan ta fram en karta och genomföra en öppen diskussion med eleverna om var det här landet ligger eftersom detta skulle leda till mycket ljud i klassrummet vilket kan påverka de andra klasserna runt omkring. Hon upplever att det inte finns tillräcklig med tid för ett samarbete mellan pedagogerna. Hon menar att detta leder till att hon och de andra pedagogerna inte alltid vet när ena klassen har exempelvis tystläsning, för att i förväg kunna veta att eleverna behöver vara tysta och så vidare. Miljön påverkar lektionerna, menar Alice. Hon känner att hon inte kan ha de där ”magiska lektionerna”, där elever exempelvis har en ”magisk redovisning” men störs av ljud som kommer utifrån. Eller när hon och eleverna talar om ett känsligt ämne, och eleverna störs av tanken om att andra runt omkring hör det som sägs. Det kan leda till att eleverna begränsas och inte vågar yttra sig på grund av omgivningen. Vidare säger hon att eleverna kan många gånger tappa fokus under en genomgång på grund av allt ljud runt omkring, de lägger fokus på annat än det som sägs. Detta leder oftast till att hon får ta om genomgångar.

Mandarin:

Det här är ju första året vi har det såhär. Ja det är ju.. det är det här att man ska ta hänsyn till andra klasser framförallt tycker jag. Sen ere ju det, barnen stör sig mer på grund av allt ljud runt omkring.

Mandarin nämner att ljudnivån är väldigt störande för henne och för eleverna då deras klassrum ligger nära hissen. Varje dag vid lunchtid så hörs buller från matvagnarna något som upplevs vara jobbigt för alla i klassrummet. Tankar och fokus läggs på annat än själva undervisningen. Vidare berättar Mandarin att klassrummet befinner sig relativt nära matsalen och under lunchtid slutar en klass 30 minuter tidigare än hennes klass, vilket för med sig mycket ljud som stör undervisningen.

Blir ju liksom omöjligt att läsa o såna saker. [...] Men då gäller det att man får lära sig vad man ska göra under de tiderna. Man måste tänka på vad vi planerar. Jag kan inte läsa högt för eleverna, jag kan inte ha en sådan här dialog med eleverna.

Mandarin menar att hon måste anpassa sig till ljudet omkring sig, speciellt under lunchtiden. Hon måste därför alltid tänka innan hon planerar en lektion. Senare pratade hon om flexibiliteten. Hon menar att denna har ökat i en miljö som är öppen eftersom pedagogerna får chansen till fler lokaler och kan jobba ämnesöverskridande samt förflytta sig.

Rita:

Vid intervjun med Rita så lyfte hon fram ett jobbigt dilemma som hon upplever. Det handlar om högläsningen:

Att man fick saker och ting gjorda på ett mycket enklare och snabbare sätt. Och, öhhh, jag behöver inte liksom avbryta och säga LÄS HÖGRE! För att de andra låter för mycket [...]

Här drar Rita en parallell om hur det var innan skolan renoverades. Att innan dess behövde hon inte hela tiden avbryta sina elever för att be de att läsa högre bara för att ljudet omkring störde. Rita lyfter dessutom fram att hon anser att elever med koncentrationssvårigheter som redan hade det svårt i de gamla traditionella klassrummen, att dessa har fått det ännu svårare eftersom de fokuserar på allt annat än just det som sker i klassrummet. Mycket av hennes tid går ut på att hon går o tystar ner de som är utanför klassrummet och gör ljud. Ljudet som hon beskriver menar hon kan komma från olika saker och personer som exempelvis vuxna, elever, kökspersonal och så vidare.

Kerstin:

Kerstin har sin undervisning i ett klassrum som är stängt och har glasväggar, mycket likt ett traditionellt klassrum. I hennes uttalanden menar hon att hennes undervisning inte påverkas så mycket av omgivningen. Det hon däremot lyfter fram är att eleverna påverkas av glasväggarna när andra elever ska förflytta sig och passerar förbi klassrummet.

Ja.. det är just det här när klasser ska förflytta sig. Det kan ju va så att fyrona ska ha idrott, trots att jag har dörrar så brukar jag ha de öppna för jag tycker att mina måste ju vänja sig med tanken och då kan det vara ett irritationsmoment och svårt för elever att låta bli att kika in eller vinka eller aa.. vid förflyttningarna.

Detta påverkar hennes undervisning samt beskriver detta som ett ”irritationsmoment” när elever stannar till utanför klassrummet eftersom det påverkar hennes elevers fokus.

Trots den här lilla avvikelsen är Kerstin väldigt positivt inställd för förändring. Hon menar däremot att det är synd att alla klassrum inte är som hennes. Under intervjun beskrev Kerstin hennes arbetsmiljö och jämförde väldigt mycket med hennes kollegor som hade ett öppet klassrum. På så sätt menar hon att planeringen har fått en större roll i denna miljö och att

många pedagoger inte är vana att arbeta på ett sätt utifrån denna miljö. Hon menar att det finns fler lokaler i skolan som skapar möjligheter för pedagoger att variera undervisningen i olika lokaler. Kerstin anser att det är själva tanken med öppen planlösning.

6.2.1 Sammanställning och analys av observationer och intervjuer

Av de fem pedagogerna kan vi lägga märke till att fyra av de, det vill säga: Marie, Alice, Mandarin och Rita tar mestadels upp hur den öppna miljön påverkar deras undervisning på ett negativt sätt. Kerstin nämnde också att den nya miljön kan vid vissa tillfällen påverka hennes undervisning på ett negativt sätt men hon var till skillnad från resterande pedagogerna mer positiv inställd till den nya miljön. Det är ganska självklart att skillnaden mellan dessa fyra pedagoger gentemot Kerstin beror på att de har olika typer av klassrum och att de inte har samma tillgångar samt förutsättningar.

Alla pedagoger är ense om att deras spontanitet påverkas mer eller mindre i den här nya skolmiljön. Kerstin som undervisar i ett klassrum med glasväggar och dörr upplever att hennes spontanitet påverkas genom att hon hela tiden måste tänka på att inte störa andra lärare och elever som har undervisning i öppna klassrum. Detta kan till och med hindra henne till att låta sina elever sluta tidigare för att inte störa de andra. Marie, Alice, Mandarin och Rita som undervisar i öppna klassrum påpekar hur mycket de störs av ljud som kommer från omgivningen och blir därför själva begränsade över vad de kan och inte göra i sina klassrum. En tydlig faktor som enligt pedagogerna påverkar spontaniteten är ljudet runt omkring. De tänker ständigt på att de inte vill störa de andra klasserna i omgivningen.

Alice lyfte fram ett exempel då hon nämnde att hon ville dra på en projektor och visa en film, men det gick inte eftersom det skulle störa de andra som kanske just under samma stund har tystläsning. Ett annat exempel är även när hennes elev frågade var landet Guatemala låg men kunde inte föra vidare en diskussion kring detta för att inte störa klassen bredvid. Att hon tänkte på det sättet kan kopplas till det som Folkhälsoinstitutet (1999: 41) och Emanuelsson & Frisk (2007) är att ljud från omgivningen kan upplevas störande och leda till att elever tappar fokus och koncentration. Detta var något som vi konkret kunde se under flera observationstillfällen då elever vände bort blicken från arbetsboken så fort de hörde ljud i form av film, röster av andra elever eller pedagoger som kom från andra klassrum. Sådana händelser där elevers koncentration och fokus påverkas på grund av att de störs av ljudet runt omkring, får pedagoger i en sådan skolmiljö att ständigt tänka på omgivningen.

Detta kan möjligtvis vara anledningen till varför informanterna anser att deras spontanitet påverkas. Om pedagogerna ständigt måste vara medvetna om att inte störa andra kan det även innebära att de måste hålla mer koll på sina elever för att inte ljudnivån ska bli så hög. Annars kan det ske det som hände under en observation då en pedagog lämnade några pojkar kvar i klassrummet medan hon följde flickorna till skolsystemen. Pojkarna var tysta i cirka tre minuter och började sedan prata. Detta ledde till att pedagogen i klassen bredvid var tvungen att gå från sin undervisning in till klassrummet bredvid och tysta ner pojkarna. Det verkar som att oavsett vad pedagogerna gör blir undervisningen störd på grund av ljudet som kommer från omgivningen. Detta förblir ett dilemma som leder till att eleverna inte ges möjlighet att inhämta kunskap utan att bli störda vilket är någonting som framhävs enligt Montessoripedagogiken (Gedin 1995). Däremot syftar Montessoripedagogiken på pedagogens roll som är att den inte ska styra barnets inlärning utan finnas där som vägledning. I det här fallet ligger dilemmat på omgivningen och inte pedagogen i sig. Undervisningen störs av ljudet från omgivningen vilket i sin tur stör eleverna.

Den här nya arbetsmiljön har bidragit till att pedagogerna känner att de har mer behov av ett samarbete mellan varandra. De påpekar oftast att de måste tänka på vad klasserna runt omkring gör. Detta är något som även Rudvall (1972) lyfte fram då han påpekade att det var på grund av klassrummens utformning som pedagogerna var tvungna att ha hänseende om vad de planerade att undervisa. Inte nog med att läraren ska ta hänsyn om sina elevers behov så måste de även ta hänsyn om de elever och pedagoger runt omkring sig. Skolmodellen (Södertäljes skolmodell 2005:2) är anpassad för att vara "individ orienterad" samt att det finns plats för "alla lärostilar", men det står väldigt lite om hur skolmodellen anpassas till pedagoger. Det finns lite att säga om vad denna skolmodell har att erbjuda pedagoger för att på bästa möjliga sätt erbjuda det som utlovas. Det krävs mycket samarbete men samtidigt begränsas pedagoger i stora drag då de är beroende av varandra när det gäller utformning av undervisningen.

En tanke som slog oss gällande pedagogernas svar och vad vi såg under våra observationer var att trots pedagogernas medvetenhet om att ljudet runt omkring påverkar varandra så visade inte de hänsyn till varandra som exempelvis när ena klassen hade tystläsning och klassen bredvid hade filmvisning. Hur kommer det sig att dessa pedagoger talar om att de ständigt påverkas av ljudet runt omkring? Det kan mycket troligt stämma överens med det

som Rudvall (1972) menar med att den öppna planlösningen kräver att lärare samarbetar med varandra, vilket även kan ses som en svårighet. Trots att pedagogerna som intervjuades är medvetna om att de måste ta hänsyn till varandra så kan det vara brist på kommunikation och samarbete vilket kan leda till den missnöjdheten till det de upplever som är ljudet runt omkring. Skulle ljudet kunna bli lägre om de kom bättre överens? Om alla visste att alla skulle ha tystläsning i klassrummet skulle det då kanske råda lugn och ro på hela avdelningen.

I resultatet visade sig att informanterna tar upp en annan aspekt på denna nya skolmiljö som påverkar deras undervisning. Denna handlade om flexibiliteten och var inte lika negativt laddad. Marie, Mandarin och Kerstin talar om flexibilitet på ett eller annat sätt. Viktigt är att poängtera att flexibilitet uppfattas på olika sätt av olika pedagoger. Kerstin och Mandarin lyfte fram flexibiliteten som en chans att kunna variera sina undervisningar genom att använda sig av fler lokaler i undervisningssyfte vilket överensstämmer med Södertäljes skolmodellvision om att denna skulle erbjuda ”öppna och flexibla arbetsmiljöer”(Södertäljes skolModell 2005: 2). Marie menar istället att det ger mer flexibilitet för henne och de andra lärarna som har lektion i klassrummen bredvid att komma in och hjälpa ifall det behövs. På så sätt har den här nya miljön påverkat deras undervisning att bli mer flexibel.

En annan faktor som verkar ha ett inflytande i två av pedagogers undervisning är tanken av hur saker har varit innan reoveringen av skolan. Vid intervjun med Marie och Rita relaterade båda till den traditionella miljön när de lyfte fram hur deras undervisning påverkas av den öppna planlösningen. Marie menade att spontaniteten försvinner i en miljö som är öppen och Rita menade att ljudet runt omkring påverkade eleverna mer än vad det redan gjorde i ett traditionellt klassrum. Rudvall (1972) menar att pedagoger har väldigt svårt att lämna traditionella skolan bakom sig framförallt om den varit dominerande väldigt länge. Detta enligt honom kan leda till en låsning hos pedagogerna (Rudvall i Andersson 1983: 94). På samma sätt kunde Marie och Rita möjligtvis uppleva en sådan ”låsning” som Rudvall (i Andersson 1983) tar upp. Genom att de har hamnat i en låsning för den traditionella skolan så bidrar det till negativa tankar till den nya skolmiljön då de inte kan se bortom det traditionella och inte fokusera på vilka möjligheter den nya miljön kan bidra till.

6.3 Vilka för- och nackdelar finns i denna miljö enligt pedagoger och elever?

Denna frågeställning har använts i intervjun med både pedagoger och elever. Först kommer resultatet av pedagogerna. Därefter följer elevernas resultat.

Marie:

för normalbegåvade barnen som normala barn som klarar av att lite distraktioner så funkar det ju bra men för de här barnen med koncentrationssvårigheter o myror i benen, det, ööhm, funkar inte. De funkar inte när de ser saker o ting omkring sig hela tiden, om det FLASHAR förbi nån kanske blir de såhär hela tiden o hör vad andra klassen gör hela tiden. Asså de .. funkar inte.

Marie talar om barn som är normalbegåvade och klarar av små distraktioner så är en sådan typ av miljö bra men om man ska tänka på alla elever så funkar det inte. Barn som har koncentrationssvårigheter klarar inte av ljud som kommer från andra klasser eller elever utanför. Hon menar även att barn med koncentrationssvårigheter tappar snabbt fokus när någon går förbi klassrummet detta är en erfarenhet hon delar med som hon upplevt i den miljön. Ljudet har väldigt stor påverkan hos elever samt pedagoger. Marie själv nämnde att hon har huvudvärk varje gång hon går hem trots att hon dricker mycket vatten. Hon menar att ljudet ger henne huvudvärk och ont i öronen. Vidare säger hon att hon känner empati för eleverna då hon anser att de är mer känsligare.

Det hon tycker är bra är att pedagoger kan jobba klassöverskridande då hon med detta menar att din kollega kan hålla koll på dina elever om du inte är närvarande. För att få den bästa miljön tycker Marie att införande av glasväggar eller vikkväggar ska ske eftersom det förhindrar negativa effekter såsom ljud. Öppenheten vill hon ha kvar, en kombination av en traditionell och en modern skola.

Alice:

Eehhh jag tycker att det är en fantastisk skola när man kommer in, det här med torget och öppenheten å så, man ser flödet mycket man går förbi klassrum och ser vad andra håller på med, det tycker jag är härligt.

Alice ser en fördel med öppenheten i den nya miljön. Hon gillar att se vad andra gör, för henne är det härligt. Alice menar att en sådan miljö skulle vara bra om ljudet kunde isoleras eftersom det för tillfället stör det många andra och begränsar flexibiliteten av att kunna jobba på ett spontant sätt. Hon menar att det inte stör henne att hon är synlig framför andra utan att ljudet har en stor påverkan för barnens inläring genom att ta elevernas uppmärksamhet. Detta syns extra tydligt med barn som har koncentrationssvårigheter. Enligt Alice känns det som att Södertälje kommun inte tagit åtgärder kring dessa elever utan att de utgått från barn som förväntas klara sig i sådan miljö. Småljud som förekommer i skolorna påverkar barnen negativt då de blir väldigt trötta. Detta märks tydligt efter lunch då flera elever är väldigt trötta, menar Alice. Hon talar även om hur fantastisk skolan skulle vara om ljudet byggdes bort och öppna klassrummen ersattes med glasväggar och en dörr för att fortfarande erhålla öppenheten som är väldigt positiv.

Mandarin:

Mandarin lyfter fram det positiva med denna miljö. Hon menar att en sådan miljö bestrider mobbing som brukar ske i korridorer, något som inte kan jämföras med denna planlösning då alla individer ständigt är synliga.

Det som är bra det vi sa från början, att vi ville ha allihopa det här öppna, inga korridorer eller ska finnas platser där man kan bli utsatt för någonting eller sån här hörn och vrår. Öppenheten det här med, man jobbar mot mobbing så att säga.

Vidare berättar mandarin att eleverna stöter på fler lärare något som är positivt för de då eleverna vet att pedagogerna är åtkomliga när de behövs. Hon nämner dessutom ljudet som en faktor som påverkar undervisningen och eleverna, speciellt elever med koncentrationssvårigheter. Hon talar vidare att hon har några elever som rent fysiskt lider av ljudet. Detta är enligt henne jätte besvärligt och påpekar att hon tillsammans med andra pedagoger haft möte med Södertälje kommun kring förslag för att göra miljön så gynnsam som möjligt men blev nekade.

VI HAR HELA TIDEN suttit med i den gruppen, satt med och diskuterade och åkte till andra skolor. Vi har hela tiden talat om att man måste tänka på och vi hade ju ett förslag. Som var väggar men samma öppna planlösning med glasväggar men det var Södertälje kommun som sa nej till detta. Både beställaren asså till fastigheten och arkitekten. Vi hade kommit till en lösning men tyvärr.

Mandarin säger att barn blir lättstörda och många har någon sorts koncentrationssvårighet i dagens samhälle. Trots att hon tillsammans med andra försökte göra något för att lösa problemet så blev det inte av. Mandarin är positiv inställd mot den öppna miljön men tycker att småförändringar genom att exempelvis införa glasväggar skulle det kunna bli ännu bättre. Detta motiverar hon genom att påpeka att det är framför allt ljudet som är den största nackdelen.

Rita:

Rita tar upp både för och nackdelar med planlösningen. Först och främst framhäver hon att det som är bra är att man som pedagog har en översikt på eleverna, man kan se vad som sker i klassrummen samt att det är svårare att mobbing sker eftersom det är så öppet. Hon nämner också fördelen att två pedagoger kan jobba ämnesöverskridande på ett enkelt sätt där de byter ämne med varandra. Det negativa med planlösningen är enligt henne det störande ljudet som hörs från omgivningen.

Lugn och ro liksom... att det ska vara ganska tyst, man ska lyssna på läraren och instruktionerna som ges... öhm inte den här öppna planlösningen helt enkelt. Det är för öppet så att man hör, vuxna som är intill oss, man hör andra barn ibland, sitter vi och läser tyst medan de andra gör något mer aktivt och då blir det inte så mycket lugn och ro.

Hon tar även upp att en stor nackdel som berör elever med koncentrationssvårigheter. En sådan planlösning försvårar lektionen då ljudet har en påverkan hos elever speciellt om de har en liten svårighet. Rita vill ha vikkväggar som förändring för att kunna öppna och stänga när hon vill. Detta är inte för hennes skull utan för elevernas. Hon söker en kombination av traditionell och modern skola där öppenheten är väldigt central.

Kerstin:

Kerstin nämner att det positiva med planlösningen är att samarbetet mellan pedagoger har ökat. En annan fördel är att man kan använda flera utrymmen i skolan.

[...] eleverna kan ha fler vran att sitta i asså grupprum, det saknade jag jättemycket när vi jobbade i traditionell skola för då kunde man bara sitta i kapprummet. Längre än så kom vi inte. Så det är en stor fördel tycker jag, att de som behöver lugn o ro kan faktiskt sätta sig i ett litet grupprum och jobba.

Det som är bra med att eleverna förflyttas till olika arbetsrum, menar Kerstin, att hon kan hålla koll på de som är i grupprummet samtidigt som hon har lektion och får hjälp av andra pedagoger att hålla koll. En nackdel som hon upplever är att ibland när hon ber eleverna sitta ner och läsa kan det uppstå svårigheter då de inte fokuserar på sin läsning utan på omgivningen. Hon tar dock inte upp ljud som störande utan att det handlade om det visuella som kunde i vissa tillfällen påverka elevens fokus då klassrummet består av glasdörrar. Den ultimata skolan enligt henne är öppenheten kontra traditionella skolan med glasväggar och dörr.

6.3.1 Intervju med fyra elever

Under denna underrubrik redovisar vi elevernas resultat från gruppintervjun inom denna frågeställning. Eftersom detta är första gången som eleverna kommer till synes i uppsatsen presenterar vi deras fingerade namn samt ålder i tabellen nedan.

Fingerade namn	Ålder
Simon	12 år
Felicia	13 år
Angela	12 år
Sven – Erik	13 år

(Tabell 2)

Intervjun bestod av fyra elever där alla fick chansen att uttala sig och det visade sig att de hade olika åsikter. Simon och Felicia menade att de blir väldigt trötta efter lunch för allt ljud som finns i skolan. Från att de går in i skolan tills de slutar så är de omgivna av ljud. Detta är något dåligt enligt dem. De relaterade dessutom till den traditionella Brunnsängskolan där de hävdade att det var oftast vid lunchtid som det var mycket ljud, men under resterande skoltimmar var det inte så mycket ljud. Angela talade något positivt om den nya skolbyggnaden där hon menar att när hon och sina klasskamrater ska byta lokal så slipper de byta om till ytterkläder då till exempel bildsalen låg utanför huvudbyggnaden. Idag så behöver eleverna inte ta på sig ytterkläder utan de går raka vägen till bildsalen som finns i samma byggnad. Simon och Sven – Erik talade kring matsalen och berättade att det var också ett sådant moment där de fick gå ut från byggnaden för att komma dit. Eleverna instämde med varandra i uttalanden om att den nya skolan hade tillgång till alla salar/lokaler i en och samma byggnad.

Simon, Felicia, Sven – Erik och Angela var alla delaktiga vid samtalet kring inomhusskor där de menade att det känns som hemma när de tar av sig skorna och ställer de på skohyllan för att sedan ta på sig sina bekväma tofflor eller inomhusskor. Angela påpekade en sak som hon tycker är speciellt bra med att ha inomhusskor i skolan och det är att det blir fräscht och ser väldigt rent ut. Felicia inflikade genom att påpeka att hon brukar ha tofflor hemma och därför känns det som hemma i skolan. Vidare ville vi ta reda tryggheten hos eleverna och därmed ställde frågan ”Känner ni er trygga med denna miljö?” Som respons till detta fick vi att alla fyra eleverna kände sig trygga. Sven – Erik trivs väldigt bra då han känner sig extra trygg av kameror de som finns i skolan.

6.3.2 Sammanställning och analys

I det resultatet vi fick fram kunde vi lägga märke till att fyra av fem lärare lyfte fram en gemensam aspekt som anses vara en nackdel med den nya skolmiljön. Dessa lärare var Alice, Marie, Rita och Mandarin. Nackdelen är att alla elever inte gynnas i skolmiljön, specifikt elever med koncentrationssvårigheter eftersom miljön avger så mycket ljud samt rörelse. Marie går specifikt in på vilka som möjligtvis kan gynnas i denna miljö och menar att normalbegåvade barn klarar av att vistas i en sådan miljö där det kan förekomma små distraktioner. Detta är även något som Bjurström (2003) menade i hans påstående om att genomskinnliga väggar och dörrar enbart fungerar för välartade medelklassbarn. Att pedagogen och författaren använder sig av sådana kategoriserande ord är diskuterbara. Vi har tolkat en normalbegåvning enligt Maries uttalande som syftar på elever som klarar av små distraktioner. Bjurström (2003) beskriver det med ”välartad medelklassbarn” i den benämningen att denne är väluppfostrad och kan på så sätt bete sig på ett sätt som följer de normer som läraren tillsäger. En elev kan vara välartad men inte normalbegåvad, vilket i det här fallet innebär att det inte spelar stor roll ifall det finns glasdörrar och väggar eftersom miljön förblir ett hinder. Om man ser det ur ett annat perspektiv kan en elev inte vara så välartad men däremot vara normalbegåvad. Det finns då inte stora hinder för barnet att vistas i en sådan miljö, men vad händer då med resten som inte har samma ”begåvning”? Det kan vara möjligtvis därför Bjurström (2003) ser denna typ av miljö med varningssignaler. Röhr (1974) talar för samma negativa effekt där han menar att den öppna miljön inte är trivsamt för barn med koncentrationssvårigheter eller barn med beteendeproblem (Röhr i Andersson, 1983: 101).

I Kerstins uttalanden nämnde hon inte problematiken som de andra lärarna berättar om gällande elever med koncentrationssvårigheter. Detta kan bero på att hennes förutsättningar skiljer sig från de andras och upplever skolmiljön på ett annat sätt. I hennes yttranden talar hon om en nackdel med denna miljö vilket är att hennes elever kan störas av det som sker utanför klassrummet på grund av att klassrummet består av glasväggar och dörrar. Samma problematik lyfts fram av Bjurström (2003) då han menar att det kan vara svårt för en individ att koncentrera sig i en skolmiljö som den öppna planlösningen eftersom denne kan påverkas via intryck av andra elever eller lärare omkring sig. Viktigt är att poängtera att Kerstin syftar till de intryck som sker genom att elever som passerar förbi klassrummet gör gester, grimaser eller andra kroppsliga uttryck som drar elevernas visuella uppmärksamhet. Detta var något vi såg under första observationen. Eleverna i klassrummet var ostörda och fokuserade på vad pedagogen pratade om men så fort andra elever gick utanför klassrummet så vändes deras blickar ifrån pedagogen. Detta bekräftar både vad Kerstin berättade under intervjun och det som Bjurström kommit fram till i hans forskning kring den öppna planlösningen. Här talar vi om en sorts intryck som kan upplevas störande men Bjurströms (2003) uttalanden syftade även till andra intryck som omfattar ljud och andra pedagogers närvaro.

Vidare kan vi även lägga märke till en mycket viktig faktor som alla intervjuade lyfter fram som en nackdel. Detta handlar om ljudet i skolan. Arbetsmiljöverket (2010) tar upp flera faktorer som kan leda till en negativ inverkan hos både barn och vuxna. En av dessa är ljud, och menar även att en för hög ljudnivå kan leda till huvudvärk, något som pedagogen Marie personligen upplever om dagarna. Kerstins svar visade däremot att hon inte påverkades så mycket av ljudet och såg därför det som en nackdel i den meningen att hon fick vara uppmärksam om att inte störa andra klasser som vistas i den öppna miljön. Kerstin har ett klassrum med glasväggar och en dörr vilket gör att hennes klassrum isoleras av ljudet utanför men hon visade att hon var medveten om sina kollegors förutsättningar genom att hon själv ibland har öppen dörr för att göra sina elever vana vid att hålla en ganska låg ljudnivå. De fyra pedagogerna Marie, Alice, Mandarin och Rita upplevde ljudet som något väldigt störande för de själva men samtidigt för sina elever. Det påverkar deras undervisning och elevers koncentration. Därefter uttryckte eleverna att även de upplevde ljudet som väldigt jobbigt eftersom de hörde ljud hela tiden. Jobbigast var efter lunchen, enligt Simon och Felicia. Det kan bero på det som Folkhälsoinstitutet (1999) menar att lågfrekventljud upplevs mycket jobbigare än högfrekventljud. Konsekvensen med ljudet kan leda till att individen får

det svårare att höra då hörselorganet kan skadas (Folkhälsoinstitutet 1999: 41). Vi tänker att dessa elever är utsatta för ett lågfrekventljud under alla skoltimmar och kan därför upplevas så jobbigt för dem. I en av Montessoris riktlinjer som framhävs av Marika Gedin (1995: 34) menas att pedagogerna ska skapa en miljö som ska vara stimulerande och skapande. Det är också en grundläggande tanke bakom Montessori pedagogiken att miljön ska vara stimulerande för den fysiska såväl som den psykiska hälsan. Utifrån de faktorer som pedagogerna och eleverna lyfter fram tänker vi att det kan vara en mycket svår om inte omöjlig uppgift att uppfylla. Det måste vara svårt att som pedagog kunna skapa en miljö där elever ska känna sig motiverade och stimulerade i en skolmiljö som upplevs jobbig där koncentrationen påverkas men också den fysiska hälsan som i det här fallet är öronen och huvudet.

Under intervjun med Mandarin kunde vi lägga märke till hennes starka reaktion när hon uttalade sig angående ljudet och hur pass hårt det tar i henne och hennes elever som enligt henne lider fysiskt på grund av ljudet. Detta har då lett till att hon tillsammans med andra pedagoger försökt ta problemet vidare till kommunen för en lösning men inte lyckats. Enligt vår synvinkel ser vi att det är en stor problematik som ställer pedagoger i ett dilemma. I publikationen på Telges (Arkitekten Sven Staiger 2013) hemsida nämns att Sven Staiger som är arkitekten bakom Brunnsängsskolan tillsammans med andra politiker, ledande personer och arbetare kom överens om en modell där alla elever och lärare skulle trivas samt vara nöjda i den nya miljön. Enligt de svar vi har fått kan vi tydligt se att modellen inte alls gör alla elever och lärare nöjda och det har att göra först och främst för ljudet.

Bortom de uttalanden kring nackdelar som pedagoger och elever upplever med skolmiljön framhävs även fördelar med den. Marie och Kerstin ser en fördel med att ha en öppen miljö då man som pedagog kan arbeta klassöverskridande. De kan hjälpas åt att hålla koll på varandras arbetsgrupp samt är till stor hjälp när någon kollega är borta och vikarier tar över klassen. Då kan den verksamma pedagogen kliva in när hjälp behövs. Däremot var det ingen pedagog som lyfte fram fördelen så som Rudvalls (1972) forskning visade att undervisningen blir mer varierande i den benämningen att elever inte behöver sitta i samma klassrum hela tiden. Trots att lärarna själva använde sig av olika klassrum och till och med lät sina elever att sätta sig i mindre grupper sågs inte detta som en gynnande fördel som även är något viktigt enligt skolmodellens vision. Däremot talade Kerstin om den möjligheten pedagoger får att

använda hela skolans lokaler. En av Södertälje kommuns vision med skolmodellen är att arbeta flexibelt utifrån ytmässigt sätt (Södertälje kommun 2013). Precis som eleverna yttrade sig kring att det var skönt att slippa ta på sig ytterkläder när de skulle till bildsalen eller matsalen så visar det att det är mer flexibelt för både pedagoger och elever att ta sig fram till skolans olika lokaler.

En annan fördel med den nya skolmiljön som lyfts fram av Mandarin och Rita är öppenheten. Alla pedagoger tyckte på något sätt att öppenheten var en bra sak med skolmodellen. Men Mandarin och Rita nämner att mobbningen bestrids genom att alla elever och pedagoger är ständigt synliga. Det finns då inga mörka korridorer och hörn där elever kan bli utsatta. Genom att alla är synliga har de en översikt och kan ingripa när något ser fel ut. På så sätt kan vi säga att Bjurströms (2003) påstående om att genomskinlighet bidrar till öppenhet som tydliggör bevakning bland personal och elever stämmer. Detta är även något som stödjer en av Södertälje kommuns visioner kring den öppna planlösningen som är ökad trygghet bland elever och personal (Södertälje kommun 2013).

Enligt eleverna anses öppenheten även som en fördel. Under intervjun instämde alla elever att det kändes tryggt bland annat för att det är öppet men också som eleven Sven-Erik nämnde, för att det finns säkerhetskameror. Att eleverna känner sig trygga talar bra om skolmodellens överensstämmelse med läroplanens strävan om att elever ska få känna trygghet i skolans miljö (Lgr 11: 10). Vidare talade eleverna väl om miljön gällande hemkänslan de får, att de har inomhusskor samt att det är fint och fräscht. Detta överensstämmer med en av Montessoripedagogikens riktlinje som lyfter fram betydelsen av miljön och hur viktigt det är att barnens omgivning är vacker, fin och strukturerad (Reimers – Eriksson 1995 & Signert 2000). Det gör även till sinnes Montessoris strävan och första tanke när hon grundade Montessoripedagogiken vilket var att utforma en skola som speglar det verkliga livet. Under intervjuerna med samtliga pedagoger var alla kritiska mot skolmodellen men de ansåg att den hade en bra grundtanke och att den behövdes utvecklas för att förbättras. Ingen pedagog har något emot att ha glasväggar, bara om ljudet går att isoleras bort. Om klassrummen blev stängda med glasväggar och dörrar skulle synligheten kvarstå men då skulle ljudet inte vara ett problem. Däremot finns det verktyg tillhands i form av vikkväggar, något som Bjurström (2003) nämner kan användas. Han menar att flexibiliteten ökar med vikkväggar då pedagoger kan stänga eller öppna utifrån behov. Trots detta verkar inte det vara

tillräckligt för pedagogerna som är verksamma i denna skola. Bjurström (2003) skriver vidare kring glasade väggar, att de bidrar till genomskinlighet och öppenhet samt ger överblick på elever och pedagoger, något som även pedagogerna påpekade. Detta får oss att tänka tillbaka till Kerstins upplevelse om att även detta kan upplevas störande i och med att eleverna kan störas på andra sätt så som att bli distraherade av andra elever eller pedagoger som passerar förbi.

6.4 Vad har eleverna för upplevelser kring färg, ljudnivå och ljus i miljön?

Under denna rubrik kommer vi att redogöra elevers tankar kring tre faktorer. Dessa är färg, ljudnivån och ljuset i skolan.

6.4.1 Färg:

Till en början samlades vi tillsammans med eleverna i ett grupprum. Vi inledde våra intervjufrågor del för del men riktade in oss specifikt på färgvalet, ljudnivån och ljusets påverkan hos eleverna utifrån miljön. Det förekom mycket prat i mun på varandra och ibland så drevs eleverna bort från ämnet då de började prata om maten. Vi ingrep när det behövdes för att föra in de på rätt spår.

Vi inledde intervjun med frågan: ”Vad tycker ni om färgen i er skola?”. Simon var den första att svara och sa att färgerna gör så att skolan blir ljus. Vi bad honom vidareutveckla hur han menade och då sa han att, när ljuset utifrån kommer in så träffar det de ljusa färgerna och det blir ljus i skolan. Sven – Erik instämde med Simon och fortsatte bygga på det han sagt genom att säga, skolan har valt bra färger som grön och blå, de är mina favoritfärger och jag blir lugn av dem. Felicia förklarade att den gröna färgen får henne att tänka på naturen, blommor och grönt gräs. Hon talar vidare att även om det är kallt ute så känner hon att det är sommar inne. Direkt när hon kommer in i skolan blir hon glad av färgerna grön, blå och gul. Angela förklarar att det är fina färger eftersom ingen annan skola har det och att hon blir lugn och kan koncentrera sig bättre när hon kan se de färgerna. Hon nämnde att när hon satt vid matsalen kunde hon se färgerna och de gjorde henne avslappnad och lugn, till skillnad från andra kamrater som var högljudda under lunchen. Vi bad eleverna att berätta om vad de tyckte om skolan innan den byggdes om. Alla elever instämde med varandra då alla tyckte att den var väldigt tråkig. De beskrev den med vita väggar överallt och att de till och med fick ont i ögonen för att det var så ljus färg i hela skolan. De lyfte fram att väggarna i den gamla skolan var slitna och smutsiga med klotter, inte som den nya skolan där väggarna är fina och rena.

6.4.2 Ljud:

En av frågorna vi ställde var ”Vad anser ni om ljudnivån i er skola?”. Som respons på denna fråga lyfte Simon fram att ljudet är jättehögt och att det oftast kommer från lärarna. Angela inflikade då hon sa att det var även eleverna utanför klassrummet som gjorde mycket ljud. Sven-Erik nickade och var ivrig på att svara och när han väl fick ordet sa han att det var jättejobbigt eftersom han ibland får huvudvärk och har väldigt svårt att koncentrera sig när han hör skrik runt omkring sig. Han lyfte fram en händelse då han försökte lösa en matematikuppgift men stördes av ljud som kom från andra klasser vilket fick honom att tappa fokus och sedan glömma bort det han höll på med. Felicia instämmer med alla tre angående ljudet men lyfter fram att ljud utanför kan få henne att börja prata, hon menar att hon själv tappar koncentrationen på grund av ljudet vilket gör att hon börjar prata med kompisarna i klassen. Hon talar vidare att ljudet kommer från många olika faktorer, ibland från pedagoger, mattanerna då de rullar matvagnen förbi klassrummet samt ljudet av fläktar. Sven-Erik nämnde även att ibland så är det svårt att höra varandra inne i klassrummet för allt ljud som finns i omgivningen, detta leder till att han många gånger måste prata högre för att andra ska höra vad han säger.

6.4.3 Ljus:

Vi ställde frågan ”Vad tycker ni om ljuset i er skola?”. Felicia lyfte fram en händelse i klassrummet där hon menar att solljus som reflekterar mot den vita tavlan försvårar synen för henne och att hon måste kisa med ögonen för att se vad som står på tavlan. Hon nämnde även att hon får ibland huvudvärk på grund av det. Sven-Erik menar att solljus som kommer utifrån är gratis, skolan behöver inte använda sina lampor utan hela skolan fylls av ljus speciellt på sommardagar. Angela tycker att ljuset fungerar bra i skolan. Hon lyfter fram en fördel som är att ljus kommer in från alla möjliga håll och detta är bra när hon arbetar. Ibland får hon ont i huvudet av vanliga lampor men solljus från naturen tröttnar hon inte på. Simon instämmer med alla och tycker att det är bekvämt när det är ljust i klassrummet.

6.4.4 Sammanställning och analys

I resultatet av första delen som handlade om skolans färger nämnde samtliga elever något positivt kring detta. Simon lyfte fram ett resonemang kring färgerna där han menar att ljuset utifrån reflekteras mot de ljusa färgerna inne i byggnaden som leder till att ljus i hela byggnaden fylls ut. Detta var även något vi lade märke till vid första besöket på skolan och

blev därmed förtjusta av de stora väggarna med olika ljusa och färgglada kulörer. Sven- Erik instämde med Simon och talade vidare då han lyfte fram att skolan använt sig av hans favoritfärger. På sådant sätt stärks det som Gulliksson (1992) menar med att olika individer upplever färger på olika sätt då de kan vara emotionellt berörande. I det här fallet tyckte Sven- Erik om färgerna eftersom det var hans favoritfärger. Ett annat exempel på hur det kopplas till emotionella känslor är genom att det upplevs som Felicia beskriver att den gröna färgen i skolan fick henne att relatera till naturen, blommor, gräs och att även om det är kallt ute så känner hon sig varm i skolan. Elevens tanke och koppling till naturen är inte så främmande till skolmodellens tanke bakom valet av dessa färger. Det var själva arkitekten Staiger som vid valet av färgerna inspirerats från naturens grönska och applicerat de i skolbyggnaden (Arkitekten Staiger 2013). Vi tänkte efter våra observationer att det möjligtvis fanns en baktanke med valet av att ha färger som ska påminna om naturens grönska då Ryberg (1991) och Gudmunsson (1997) lyfter fram olika färgers påverkan hos individen där exempelvis röd kan förknippas med dramatiska scener som blod men att blå, orange och gult kan istället ha en positiv inverkan hos individen. Det kan möjligtvis vara anledningen till varför vi knappt såg röd färg på de stora väggarna i skolan men istället mycket blå och grönt.

Vidare fortsatte Sven-Erik att förklara att just den blå färgen på skolans väggar gör honom lugn. Detta kan möjligtvis bero på att det är en av hans favorit färger men det kan också ha att göra med som Ryberg (1991) talar om att den blåa färgen skapar ett lugn hos individer då syrebristsättningen främjas samtidigt som hormonaktiviteten sänks. På samma sätt har Angela upplevt samma lugn genom färgerna i skolan. Däremot syftar hon inte enbart på den blåa färgen utan de olika ljusa kulörerna gul, grön och orange. Detta bidrar till en bättre koncentration hos henne, menar hon. Dessutom påpekade hon att just dessa färger gör henne avslappnad och lugn i matsalen när andra av hennes kamrater var högljudda. Detta visar klart och tydligt att olika färger ger olika effekter hos olika individer. Något som är lugnande för en individ kan upplevas stressande av andra (Gulliksson 1992). Att vi under vår observation upplevde färgerna som fina och lugnande behöver inte betyda att andra individer uppfattar det på samma sätt. Av den anledningen drar vi ytterligare en parallell med Gulliksson (1992) eftersom i just Angelas fall är det inte självklart att hennes kamrater är högljudda under lunchen just på grund av att de påverkas av färgerna. Det som är självklart i det här fallet är att Angela påverkas på ett positivt sätt av de ljusa kulörerna.

På tal om upplevelser kring skolans färger nämnde samtliga elever att den gamla skolan inte alls var lika fin som den är idag. Vi kan tydligt lägga märke till att eleverna är positivt inställda kring färgerna i den skolbyggnaden vilket hänger samman med Montessoripedagogikens strävan som är att färgerna ska vara lockande för barnen (Fröberg & Jansson 2006: 20). Att eleverna lockas till färgerna bidrar till positivitet i deras sätt att tänka kring den nya skolan vilket är en annan mycket viktig faktor inom Montessoripedagogiken som lägger tyngd hos den psykiska hälsan hos individen. Genom en miljö som är ljus och färgglad som det är i den här skolan blir då, enligt Montessoripedagogiken inlärningsmiljön bäst anpassad för barnet (Reimers-Eriksson 1995, Signert 2000). Vi tänker att det kan mycket väl stämma överens med just dessa elever som intervjuats av oss, men vad händer då med resterande elever som kanske inte påverkas på samma sätt av färgerna i skolan?

Vidare under intervjun talade eleverna kring hur de upplevde ljudet i skolan. Samtliga var ense om att ljudet var störande på ett eller annat sätt. Simon, Angela och Felicia tar upp att de oftast hör ljud som kommer utifrån klassrummet. Det kan vara ljud från lärare, elever eller annat buller som exempelvis när mattanterna rullar förbi klassrummen med matvagnar. Detta upplevs enligt eleverna jobbigt och störande vilket är även något som Arbetsmiljöverket (2010) påpekar, att buller och andra störande ljud inte är önskevärda i en skola. Vi kan förstå elevernas bekymmer om att ljudet upplevs jobbigt eftersom även vi upplevde ljudet som ett störande moment under våra observationer. Under några tillfällen hade vi svårt att endast fokusera på vad pedagogen hade att berätta eftersom vi kunde höra andras röster som kom utanför klassrummet. Vi tänker då hur svårt det måste vara för unga elever att hålla fokus under lektionen när vi som vuxna individer upplevde det svårt. Vi påstår inte att på grund av att vi är vuxna ska ha lättare att fokusera. Däremot är det viktigt att eleverna ska få undervisas i en miljö som är stimulerande och ostörd från ljud eftersom detta kan enligt Reimers-Eriksson (1995) och Signert (2000) påverka barnets inläring.

Sven-Erik talar om hur ljudet påverkar honom rent mentalt och fysiskt. Han menar att ibland får han huvudvärk och har svårt att koncentrera sig på grund av ljudet. Arbetsmiljöverket (2010) i linje med Emanuelsson & Frisk (2007) menar att konsekvenserna med ljud leder till huvudvärk och svårt att koncentrera sig vilket i det här fallet stämmer överens med Sven-Eriks upplevelse. Felicia instämmer med resten av gruppen när de säger att ljudet är störande. Däremot tar hon upp en annan aspekt som påverkar henne vilket är att hon tappar

koncentrationen och börjar prata med sina kamrater. Detta är även något som Folkhälsoinstitutet (1999: 41) har lyft fram där det menas att högt ljud kan leda till att individer får svårt att höra varandra och koncentrationen tappas beroende på vem individen är. Här nämns en annan påverkan vilket är att individer får svårt att höra varandra, vilket är just vad Sven-Erik upplever då han säger att han måste prata högre för att de andra ska höra honom.

Vidare under intervjun uttryckte eleverna sig kring ljuset i skolan. Tre av fyra elever talade gott om ljuset i skolan medan en elev, Felicia, lyfte fram en negativ aspekt. Hon upplever att det är väldigt jobbigt när det finns för mycket ljus, speciellt i klassrummet. Hon menar att ljus utifrån reflekteras mot den vita tavlan som gör det svårt för henne att se vad som står skrivet och måste därmed anstränga sina ögon för att se. På samma sätt beskriver Arbetsmiljöverket (2010) och Gulliksson (1992) att solljuset kan reflekteras mot möbler eller andra saker i klassrummet som kan försvåra synen för individer som leder till att denne överanstränger ögonen. Detta kan leda till trötthet eller huvudvärk, något som upplevs av Felicia. En liknande händelse kunde vi uppleva under observationerna, speciellt under det tillfället då solen sken väldigt starkt och solljuset lyste hela klassrummet. Under vissa stunder upplevde vi det som jättejobbigt men våra upplevelser stämde inte överens med eleverna eftersom ingen elev under just den lektionen visade någon sorts obehag av att ljuset lyste in i klassrummet. Det stämmer mycket väl överens med det som Arbetsmiljöverket (2010) lyfter fram vilket är att elever reagerar olika gällande belysning i klassrummet. Våra upplevelser räknas inte som en av eleverna men antagligen syftar Arbetsmiljöverket på att ljusuppfattningen är en individuell upplevelse och det kan då även beröra unga elever som vuxna.

Resterande elever talar väl om ljuset och säger att de tycker att det är bra att det är ljust i skolan och klassrummen. Angela lyfter fram naturlig ljus som något bra då hon menar att hon kan få huvudvärk av lampor, något Folkhälsoinstitutet (1999: 45) stärker där de menar att flimmer från lysrör kan leda till huvudvärk. Däremot kan vi inte konstatera att Angelas huvudvärk syftar till flimmer från lamporna då vi inte vet vilken typ av lysrör skolan använder sig av. Det kan bero på olika faktorer, Angela är möjligen känslig mot ljus från lampor eller andra faktorer men vi utgår från Folkhälsoinstitutets (1999) påståenden om en aspekt kring hur ljuset kan påverka individen.

7. Sammanfattning och avslutande reflektioner

7.1 Sammanfattning

Syftet med denna undersökning bygger på elevers samt pedagogers upplevelser kring nya skolmodellens fysiska miljö. För att få ut material som gynnar vårt syfte har vi valt att utgå från de kvalitativa metoderna som bygger på intervjuer och observationer. Anledningen till varför vi valde intervjuer är för att gå in på djupet och ta reda på individens upplevelser kring skolmiljön. Observationerna användes som komplement till intervjuerna för att i praktiken få syn på vad som sägs i intervjuerna.

Eftersom vårt syfte bygger på upplevelserna hos pedagogerna och eleverna valde vi frågeställningar som besvarar den fysiska miljön i skolmodellen. Vi har valt att utgå från tre frågeställningar, dessa är: Hur påverkas pedagogernas arbetsätt av den öppna miljön? Vilka för- och nackdelar finns i denna miljö utifrån pedagoger och elever? Vad har eleverna för upplevelser kring färg, ljudnivå och ljus i miljön?

Undersökningen visade att skolmiljön påverkade pedagogers undervisning på olika sätt. Samtliga pedagoger var ense om att deras spontanitet begränsades på ett eller annat sätt. Ljudet var det som ansågs vara den huvudsakliga anledningen till varför de kände att sin spontanitet begränsades. Enligt två av fem pedagoger påverkade den nya skolmiljön deras undervisning på ett positivt sätt genom att flexibilitet och ämnesöverskridandet blev mer aktuellt. Trots att det lyftes fram positiva aspekter i undervisningen förblev ljudet som en ledande faktor som störde undervisningen. I vissa fall förblev ljudet fysiskt besvärligt som ledde till huvudvärk.

Majoriteten av pedagogerna lyfte fram fler nackdelar än fördelar med skolmodellen. Alla pedagoger lyfte fram klassrumsmiljön som väldigt problematiskt för elever med koncentrationssvårigheter då ljudet runt omkring var den mest störande faktorn i undervisningen. Nackdelar då ljudet stod i centrum var även något som eleverna påpekade i intervjun och ansågs enligt de, påverka koncentrationen samt att de hade svårt att höra vad som sades i klassrummet.

Det gemensamma positiva som alla pedagoger samt elever lyfter fram är öppenheten i skolan. Det ansågs enligt några pedagoger motverka mobbing, och andra menade att det framhävde synligheten bland pedagoger och elever. Enligt eleverna ledde öppenheten till att de kände sig trygga. Tryggheten kom också i tal om skolans fysiska utformning då eleverna upplevde skolbyggnaden som hemtrevlig då utomhuskor inte var tillåtna i byggnaden. Eleverna visade sig vara nöjda med att skolans lokaler låg i samma stora byggnad då de inte behövde ta på sig ytterkläder för att ta sig till olika salar såsom bild sal och matsal. Samtliga elever var nöjda med färgerna i skolan och det visade sig att det hade en bra inverkan på dem. Ljuset ansågs enligt eleverna vara lite problematiskt i vissa situationer men generellt upplevdes ljuset bra.

7.2 Slutdiskussion

Denna undersökning har öppnat många vyer för oss och har fått oss att se på skolmodellen ur olika perspektiv. Undersökningen har lett till att vi har tagit en kritisk ställning mot skolmodellen då vi personligen har fått se och uppleva skolmodellen i sin helhet, samt vara insatta i pedagogers och elevers upplevelser och tankar. Efter intervjuerna med eleverna och pedagogerna samt våra observationer kan vi dra slutsatsen att denna miljö inte är anpassad för alla elever. Först vill vi poängtera den huvudsakliga faktorn, ljudet, som enligt pedagoger och elever upplevs vara mest störande. Enligt pedagogerna är elever med koncentrationssvårigheter de mest utsatta i denna miljö. Vad händer när en pedagog ska ha genomgång för en hel klass när klassen bredvid har tyst arbete där koncentrationen spelar en grundläggande roll? Vad händer när en elev spontant lyfter upp handen och undrar över en sak och läraren inte kan vidareutveckla vad som sagts på grund av att denne inte vill störa klassen bredvid? Listan av möjliga frågor kring vad som kan ske kan bli oändlig för pedagoger som arbetar i en sådan öppen miljö. Ljudet är den grundläggande faktorn till att undervisningen inte blir som pedagoger önskar sig och till att eleverna har svårt att koncentrera sig. Trots att både elever och pedagoger beskriver denna problematik som väldigt påfrestande har det inte skett några förändringar för att förbättra situationen. Det får oss att fundera över varför skolledningen inte tagit åtgärder, eller åtminstone tagit hänsyn till elever med koncentrationssvårigheter. Kan det vara så att ledningen inte lägger stor vikt på denna brist? Vem är det som egentligen ska få ansvaret att göra något åt saken? Ska det enbart vara ledningen, eller ska det kanske vara politiker, kommunen och arkitekten som ska åtgärda problemet? Hur ska denna problematik lösas för att på bästa sätt kunna anpassa den så att den

fyller skolmodellens syfte vilket är att den ska vara ”anpassad för alla lärstilar”? I och med att det är bekräftat av elever, pedagoger samt våra observationer att ljudet i form av röster och buller stör undervisningen förblir denna skolmiljö utifrån ett perspektiv som genomsyrar Montessoripedagogiken inte motiverande eller lämplig för inläring.

Att vi fick negativa responser av samtliga informanter om att ljudet var störande var oväntat för oss i och med att tidigare forskning som gjorts kring ämnet inte har visat ett resultat där ljudet anses vara den största bekymmer (Andersson 1983:103). Vi funderar även över det resultatet som Boström & Svantesson (2007) kom fram till i deras undersökning om att mer än hälften av eleverna inte hade något emot ljudet omkring sig. Det känns nästan osannolikt med tanke på att vi fick bekräftelse av både elever och pedagoger. Däremot kan vi tänka oss att våra resultat hade kunnat visa mer variation om vi hade intervjuat flera elever samt pedagoger från skolan.

Bortom den negativa och problematiska aspekten har vi kommit fram till att denna skolmodell kan vara gynnande inom andra områden. Eleverna drog parallell med skolan innan renoveringen och tyckte att den nya skolan var finare, fräschare och bekvämare. Bekvämligheten kom även i tal med pedagoger då två av fem ansåg att denna nya skola gjorde att undervisningen blev mer flexibel och ämnesöverskridande. Kan det vara möjligt att det har lagts ner för mycket tanke åt att göra en skola som är fysiskt fin men istället glömt det viktigaste som är undervisningen? Skolinspektionens syn på dåliga resultat var en anledning till att Södertälje kommun införde skolmodellen. Detta var en åtgärd för att förbättra elevernas betyg men enligt oss kommer inte denna miljö att förbättra resultatet utan snarare ha en nedåtspiral eftersom huvudproblemet inte ligger i hur skolan ser ut utan hur undervisningen påverkars negativt. Lärare har tvingats ta om sina genomgångar för att flera elever tappat fokus, vad händer med den tiden? All undervisningstid är dyrbar. Det går åt många minuter för lärare att ge tillsägelser åt elever utanför som stör, detta är något pedagoger framhåvt i intervjun. Vi anser att skolmodellen har en bra baktanke med att synliggöra alla elever eftersom det ger en tryggare känsla hos eleverna och minskning av mobbing. Det finns nackdelar med en för mycket synlig klassrum då elever som går förbi en lektion försöker vinka och göra gester vilket stör eleverna.

Denna undersökning gick ut på att undersöka elevers och pedagogers upplevelser av den nya skolmodellen som har förts in. Som det har nämnts tidigare grundas missnöjdheten på ljudet. Vi, likaväl som pedagogerna anser att det finns vissa modifikationer som skulle kunna göra en öppen planlösning ultimata. Genom att det införs glasväggar i varje klassrum eftersom det skulle minska det huvudsakliga problemet som är ljudet runt omkring. Det skulle kunna bli en väldigt bra skola om ljudnivån kunde isoleras.

8. Vidare forskning

Forskningen kan bedrivas vidare genom att jämföra en traditionell skola kontra en skola med öppen planlösning. Det kommer bidra till en väldigt spännande undersökning med många viktiga slutsatser. Införandet av öppna planlösningar är fortfarande aktuella och kan ersättas med traditionella. Varför ska de ersättas? Vad utgör planlösningen bättre än traditionella? Vid en sådan forskning kan du ta in flera aspekter och analysera de för att se vilken miljö är mest gynnsam för pedagoger och elever.

En annan forskning kan vara att undersöka Brunnsängskolan. Skolan har varit i diskussioner med Södertälje kommun kring införandet av glasväggar. Detta har vi fått reda på genom en diskussion med en fritidspedagog som varit aktuell i renoveringen av skolan. Han menar att det är aktuellt och att införandet av glasväggar ska ske men vet inte när. Det kan vara väldigt intressant att forska vidare kring skolan med införandet av glasväggarna för att jämföra hur den tidigare varit med öppen planlösning då väggar inte funnits.

REFERENSLISTA

Tryckta källor

1. Andersson, Bengt-Erik (1983). *Elevens skolmiljö: en översikt av forsknings- och utvecklingsarbete med inriktning mot grundskolan*. Stockholm: Skolöverstyr.
2. Bjurström, Patrick 2003 i Björklid, Pia (2005). *Lärande och fysisk miljö: en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
3. Björklid, Pia (2005). *Lärande och fysisk miljö: en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
4. Bryman, Alan (2001). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press
5. Dranger Isfält, Lena & Ståhl, Barbro (1985) *Ny skola i gamla skolhus*. Stockholm: Liber Utbildningsförlaget.
6. Folkhälsoinstitutet. (1999). *Inneboken. En bok för alla som bryr sig om en hälsosammiljö*. AB Svensk Byggtjänst, Trelleborg.
7. Forssell, Anna (red.) (2011). *Boken om pedagogerna*. 6., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber
8. Gudmundsson, Christer (1997). *Lärorummet*. BrainBooks, Jönköping.
9. Gulliksson, Hans (1992). *Bra innemiljö i skolan*. Gothia, Stockholm.
10. Hanson, Lena (1984). *Montessori och barns arbete*. 2. uppl. Solna: Esselte studium
11. Hedlund, Nina (1995). *Följ barnet!: frågor och svar om modern montessoripedagogik*. 1. uppl. Solna: MacBook
12. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (2011). Stockholm: Skolverket
13. Reimer-Eriksson, Ellinor (1995). *Montessori - en pedagogik i tiden: från förskola till gymnasium*. Solna: Ekelund
14. Rudvall 1972 i Andersson, Bengt-Erik (1983). *Elevens skolmiljö: en översikt av forsknings- och utvecklingsarbete med inriktning mot grundskolan*. Stockholm: Skolöverstyr
15. Ryberg, Karl (1991). *Levande färger: en bok om färgernas dolda psykologi*. Västerås: Ica
16. Röhr 1974 i Andersson, Bengt-Erik (1983). *Elevens skolmiljö: en översikt av forsknings- och utvecklingsarbete med inriktning mot grundskolan*. Stockholm: Skolöverstyr.
17. Signert, Kerstin (2000). *Maria Montessori: anteckningar ur ett liv*. Lund: Studentlitteratur

18. Skantze, Ann (1989). *Vad betyder skolhuset?: skolans fysiska miljö ur elevernas perspektiv studerad i relation till barns och ungdomars utvecklingsuppgifter = [What is the significance of the school building] : [the physical environment of the school seen from a pupil perspective and studied in relation to their developmental tasks]*. Diss. Stockholm : Univ.
19. Skantze, Ann 1995 i Björklid, Pia (2005). *Lärande och fysisk miljö: en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
20. Stukát, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
21. Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
22. Trost, Jan (2004) I Stukát, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Uppsatser

1. Emanuelsson, C. & Frisk, K., 2007: *Fysiks klassrumsmiljö – Ur ett lärarperspektiv: Skövde*. < <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?searchId=2&pid=diva2:3117>> Tillgänglig: (2013 10 07).
2. Boström & Svantesson 2007 I Emanuelsson, C. & Frisk, K., 2007: *Fysiks klassrumsmiljö – Ur ett lärarperspektiv: Skövde*. < <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?searchId=2&pid=diva2:3117>> Tillgänglig: (2013 10 07).
3. Fröberg, P. & Jansson, M. 2006: *Pedagogiska miljöer – en undersökning om hur miljön påverkar inläringen*, Södertörns högskola, Flemingsberg (Uppsats)

Elektroniska källor

1. Arbetsmiljöverket ,2010 *Arbetsmiljön i skolan* Tillgänglig: <http://www.av.se/dokument/publikationer/adi/adi_565.pdf> (2013 10 07).
2. *Arkitekten Sven Staiger*, 2013 Tillgänglig: <<http://www.telge.se/Lokaler/Nybyggen/Hovsjoskolan/Arkitekten-Sven-Steiger/>> (2013 10 07).
3. *Byggplats Brunnsängskolan* ,2012 Tillgänglig: < <http://www.telge.se/Om-Telge/Nyheter/Intervju-m-rektor-Brunnsangsskolan/>> (2013 10 07).

4. Karlsson, Tomas, 2012. *Hög tid att utvärdera skolmodellen* Tillgänglig <<http://lt.se/asikter/ledare/1.1587499-hog-tid-att-utvardera-skolmodellen>> (2013 10 07).
5. Skolverket, 2013: *Mer om...Trygghet och studiero*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.148960!/Menu/article/attachment/trygghet2013-01-23.pdf> (2013 10 07).
6. Södertälje kommun, 2013. *Södertälje skolmodell – en visionär syn på pedagogik* Tillgänglig: < http://www.sodertalje.se/Barn__Utbildning/Kvalitet-och-utveckling/Sodertaljes_skolmodell/ > (2013 10 07).
7. Södertälje kommun 2013 *Södertäljes skolModell 2005*. Tillgänglig:<http://www.sodertalje.se/mainupload/dokument/Barn%20och%20utbildning/viktiga%20dokument/sodertalje_skolmodell_20050308%5B1%5D.pdf> (2013 10 07).
8. Södertälje kommun, 2011. Politisk utvecklingsstrategi för Södertäljes förskolor och skolor. Tillgänglig: <http://www.sodertalje.se/mainupload/dokument/Barn%20och%20utbildning/Skolorna%20lyfter/Utvecklingsstrategi%20%20S%C3%B6dert%C3%A4lje%20skolor20111201_1.pdf>(2013 10 07).

Otrycka källor:

Intervju:

- Intervju 1 med Marie, 2013-10-15, tid: 08.00.
- Intervju 2 med Alice, 2013-10-15, tid: 09.00.
- Intervju 3 med Mandarin, 2013-10-15, tid: 10.00.
- Intervju 4 med Rita, 2013-10-15, tid: 11.00.
- Intervju 5 med Kerstin, 2013-10-15, tid: 13.00.
- Gruppvintervju med fyra elever, 2013-10-16 tid: 09.00.

Observation:

- Observation 1, 2013-10-02.
- Observation 2, 2013-10-04.
- Observation 3, 2013-10-17.
- Observation 4, 2013-10-18.

Bildkällor

Bild 1: LT Södertälje 2013. Tillgänglig: < <http://lt.se/nyheter/sodertalje/1.2105518-fackens-medlemmar-kluvna>> (2013 10 07).

Bild 2: LT Södertälje 2013. Tillgänglig: < <http://lt.se/nyheter/sodertalje/1.2287006-sodertaljemodellen-kritiseras-av-fack-och-politiker>> (2013 11 20).

Bilaga 1

Mejl till biträdande rektor på Brunnsängsskolan

Appendix

Hej Maria vi är två lärarstudenter från Södertörns högskola som just nu ska påbörja vårt examensarbete. Vi är intresserade av att göra vår undersökning på Brunnsängsskolan med anledning av den nya skolmodellen som finns i Södertälje. Det här med öppna landskap är någonting nytt och intressant och vi vill därför göra undersökningen hos er. Vi hör av oss till dig för att vi först och främst vill veta ifall vi kan komma och besöka Brunnsängsskolan. När vi är på plats hos er vill vi jätte gärna få intervjua en del lärare samt att få vara med under ett par lektioner för att kunna observera vad som sker under lektionstillfällena.

Vi kommer självklart att komma med mer förtydligande gällande vårt arbete men först vill vi veta om vi kan få göra undersökningen på Brunnsängsskolan. Syftet med vårt arbete är att undersöka skolmiljön utifrån elevernas och lärarnas perspektiv. Det är inte många skolor som har denna miljö något som intresserat oss i denna undersökning, vi hoppas verkligen att du samt ni kan ställa upp med genomförandet av denna examen. Vi skulle vara väldigt tacksamma om vi fick chans att komma till Brunnsängsskolan redan nästa vecka. Är det något som fungerar eller kan du komma med förslag? Anledningen till detta första besök är för att bekanta oss med den personal som finns på skolan, samt få träffa dig. Det är inte i forskningssyfte än utan det är ett tillfälle att bemötas och skapa relation för att sedan göra ett återbesök för forskningssyfte.

Vi har försökt nå dig via telefon via hemsidan men har inte lyckats få tag på dig. Vi lämnar våra telefonnummer och hoppas du har några minuter tillgodo för att kontakta oss.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Daniel Arrey Santander (072xxxxxxx) och Johan Mousa (073xxxxxxx)

Bilaga 2

Intervjufrågor till lärare

- Låta informanten ge en kort beskrivning av sig själv?
- Vad innebär arbetsro för dig?
- Vart arbetade du innan? Var det en traditionell skolmiljö?
- Vad i undervisningen känner du avviker från din förra arbetsplats?
- Vad tycker du är bra med en öppen skolmiljö och vad är mindre bra
- Vad kan störa din undervisning utifrån miljön?
- (Vilka störande moment kan förekomma utifrån klassrummet?)
- Kan du nämna några nackdelar som du skulle vilja ändra på för att göra miljön så fungerande som möjligt gällande koncentration?
- Vad tycker du är störande som påverkar undervisningen?
- Tycker du att det fungerar med planlösning, varför?
- Vad var din uppfattning kring detta innan du väl kommit in i det? Hade du goda förutsättningar?
- Hur känns det idag?
- Är denna typ av skoluppbyggnad något du skulle tala positivt om? Isf varför?
- Något du känner att vi missat eller vill ta upp?
- Vilken miljö föredrar du bäst? Traditionell eller öppen? Ge motivering.
- Känner du till skolmodellens mål?
- Uppfylls de enligt dig?

Bilaga 3

Intervjufrågor till barn – gruppintervju

- Vi börjar med att introducera oss
- Vad tycker ni om er nya skola?
- Förklara ljudnivån i skolan?
- Tycker ni att det är arbetsro eller inte? Isåfall varför?
- Har ni svårt att koncentrera er? Varför?
- Brukar ni störas av något när ni ska ha lektion, berätta en händelse?
- Är det något nytt att gå i en sådan skola? Förklara hur?
- Berätta vad ni tycker om den här miljön?
- Känner ni er trygga i skolan? Och får ni studiero?
- Är det någon som ni skulle vilja ändra på ?
- Beskriv var och en vad ni tycker om miljön?
- Vad tycker ni om färgerna i skolan?
- Vad tycker ni om ljuset i skolan?

Bilaga 4

Fördelning av arbete:

Under arbetets gång har vi båda samverkat i alla delar av tentan. Vi har delat upp litteraturen, att Daniel tar hälften av böckerna och läser och Johan andra hälften. Sedan när vi läst så byter vi, detta för att båda ska läst all litteratur.

Varje kapitel har skrivits tillsammans detta för att skapa en gemensam text och undvika känslan av två olika texter. Båda har fått medverka i skrivandet samt lyft fram åsikter och tankar. Många diskussioner har skett under arbetets gång framförallt gällande litteratur.

Vidare för insamlad empiri har båda medverkat i alla intervjuer men uppdelning av genomförande av intervju har varierat. Sammanlagt har vi genomfört sex intervjuer, detta fördelades tre vardera. Till observationerna har också båda medverkat eftersom det anses vara nyttigare enligt oss då vi lyckas fånga upp olika saker och på så sätt få bredare empiri. Till undersökningen har vi transkriberat fem intervjuer, dessa är med pedagogerna. Vi tog två transkriberingar var och den sista genomförde vi gemensamt.